

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 36 kor
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 3 kor.

Nyitási közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
újságok palotájában.

TELEFON-SZÁM: 567.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, december 8.

Polgár és katona.

A delegáció mai ülésén Teleszky János a bizottság elnöke irapszólással nyilatkozott a katonaság és a polgárság egymáshoz való viszonyáról. Szavai annál figyelemre méltóbbak, mert azok a fegyverszünet megkötése után a béketárgyalások kezdetén hangzottak el. Kezdte ott, amikor vérbe szökött a világ: a háború első idejénél és rámutatott, hogy ezekben a napokban a katonai közigazgatás sokkal mélyebben nyult bele a polgárság életébe, mint arra szükség lett volna. Széltübbent előttünk egy misztikus kárpit, eltolódott a furcsa függöny és a reflektor tüze mellett láttuk, hogy bizony a hadvezetőség a legválságosabb időben is megtartotta pléhgalléros szigorúságát, megmaradt a rideg rubrikázásnál, az aktákba kimerülő bürokratizmus mellett és ezen tradicionális konzervativizmusból mit sem engedett, noha mindnyájan katonákká avanszáltunk elő. Minden lassu evolúció, minden csigaszzerű fejlődés ellenére robbant ki a legtragikusabb korszak; a katonai közigazgatás megszűnt exkluzív testület lenni, aki ma jámbor kettőskönyvelő volt, az holnapra bevonult talán a trónirodába, talán elsőnek a harctérre, aki tegnap a rőt mellett, kohónál, műhelyben foglalatostkodott, az holnapra katona lett és a társadalom elvesztette nyugodt, rendes képét. Azonban az osztrák-magyar katonai közigazgatás megmaradt annak, ami volt és gyakran igazságtalanul, gyakran merő ellenszenvből, hiúságból, rövidlátásból bántotta a polgárságot, tehát önmagát és mindannyiunkat.

A háború után — mint ahogy azt Teleszky nagyon bölcsen kifejtette, — ennek az egészségtelen helyzetnek meg kell — kell! — szünnie. Az állam polgári intézményeit a katonai intéző köröknek meg kell — kell! — szeretniük. Nem lehet a jövőben a katonaságnak antagonizmussal viseltetni a polgársággal szemben. Hiszen e kegyetlen háborús esztendőben a katonaság egy a polgársággal, a nagy játék egyformán mind anyiunk bőrre megy; sorsunk és jövőnk kovácsolódik a békekötés napjaiban és most bűn volna a két testet, ami egy, kicsinyes szempontokból bántani. A leszerelés után — ami nincs messze — testvéri szeretettel kell a két testületnek kooperatív működni, a tapasztaltakból tanúságot kell az illetékeseknek meríteni és mire eljön a lefuvás ideje, mire visszatérnek fiaink és az utolsó akkord is elül, akkorra nemes barátsággal kell — igenis, harmadszor ismételjük: kell! — egymást támogatni, szeretni, kulturát terjeszteni és emberibb helyzetet varázsolni minden téren. Erre oktatott a háború.

Czernin a béketárgyalásokra utazik.

(Megkezdődtek az előkészítő tárgyalások.)

(Telefon. Bécsből jelentik: Magyarhaz delegációs termének előcsarnokában ma délután megjelent Wekerle Sándor miniszterelnök a hadügyi albizottság ülése előtt, akit delegátusok és hírlapírók vettek körül, megadni, miképen fog alakulni az ülésezések rendje. A miniszterelnök újságírók előtt a következő nyilatkozatot tette: „A plenáris üléseket most nem tarthatjuk meg, mert a külügyminiszter elutazott. Az albizottság üléseket megtartjuk és amennyiben lehetséges, még ezen a héten végre fogunk az anyaggal!” A delegátusok közt az hír jár, hogy plenáris ülésekre csak január közepe táján kerülhet sor.

Az Aradi Közlöny ma délelőtt nyilvánosságra hozta hivatalos jelentés alapján, hogy a fegyverszünetet megkötötték a szövetséges hadseregek főparancsnokságának kiküldöttjei az orosz delegátusokkal.

A fegyverszüneti szerződés hivatalos szövege.

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Az a hó 15-én lezárt és aláírt fegyverszüneti szerződés, mely egyfelől Ausztria-Magyarország, Németország, Bulgária és Törökország legfelsőbb hadvezetőségei, másrészt Oroszország között létrejött, szövege szerint való szövegében a következő:

Ausztria-Magyarország, Németország, Bulgária és Törökország legfelsőbb hadvezetőségének megbízottai részéről egyfelől, Oroszország részéről másfelől, a tartós, mindenkire nézve egyaránt tisztességes béke létrehozása céljából a következő fegyverszünetet kötették:

I. A fegyverszünet 1917. december 17-én déli 12 órakor kezdődik és 1918. január 14-én, déli 12 óráig tart. A szerződő feleknek joguk van arra, hogy a fegyverszünetet a huszonegyedik napon hétnapos határidőre felmondják. Ha ez nem történik meg a fegyverszünet automatikusan tovább tart, míg a felek egyike azt hétnapos határidőre fel nem mondja.

Mire vonatkozik a fegyverszünet?

II. A fegyverszünet a nevezett hatalmak összes szárazföldi és légi haderőire vonatkozik, a Fekete-tenger és a Keleti-tenger között húzódó egész szárazföldi fronton. Az ázsiai orosz-török harctéren a fegyverszünet ugyanabban az időben szintén beáll. A szerződő felek kötelezik magukat arra, hogy a fegyverszünet tartama alatt a frontok és a Moonsund szigetein lévő csapatkötelékeiket sem összedílik, sem létszám tekintetében nem változtatják, illetve nem erősítik és hogy ezeken a frontokon átcsoportosításokat egy offenzíva előkészítésére nem hajtanak végre. Kötelezik magukat továbbá a szerződő felek arra, hogy január 14-ig a

A jelentések így szólnak:

Berlin. A Wolff-ügynökség értesítése szerint egyrészt az orosz legfelsőbb hadvezetőség meghatalmazott képviselői, másrészt Németország, Magyarország és Ausztria, Bulgária és Törökország meghatalmazott képviselői 1917. december 15-én Brest-Litovszkban aláírták a fegyverszünetről szóló szerződést. A fegyverszünet december 17-én dében kezdődik és 1918. január 14-ig érvényes. Ha hét napi határidőre nem mondják fel, automatikusan tovább érvényes. Kiterjed a közös frontok valamennyi szárazföldi, légbeli és tengeri haderőire. A szerződés 9-ik pontja értelmében immár a fegyverszünet aláírásához kapcsolódóan megkezdődnek a tárgyalások a békéről.

Azonos szövegű jelentést adott a mi sajtóhadiszállásunk is.

Pétervár. A Pétervári Távirati Ügynökség jelenti: Szerbacssev tábornok Fokszaniában a román hadsereg és a román, magyar, osztrák, bolgár és török hadseregek között a román frontra nézve ideiglenes fegyverszünetet kötött.

Fekete-tengertől a Keleti-tengerig húzódó fronton hadműveleti célból csapateltolásokat nem végeznek; még ha a fegyverszüneti szerződés aláírásának pillanatában csapateltolások már megindultak is. Végül kötelezik magukat a szerződő felek arra, hogy a Keleti-tenger kikötőiben a tizenötödik hosszúsági foktól keletre, továbbá Greenwich-től keletre és a Fekete-tenger kikötőiben a fegyverszünet tartama alatt csapatösszevonásokat nem eszközölnék.

A demarkacionális vonalak.

III. Demarkacionális vonalként az európai frontokon az állások előtt húzódó legelső akadályvonal számít. Ezt a vonalat csak az ötödik pontban foglalt feltételek alatt szabad átlépni. Ahol zárt állások nincsenek, ott a demarkáció az az egyenes vonal, amely a két legelső megszállott pont között húzódik. A két határvonal között levő terep semleges. A hajózható folyók, amelyek az állásokat elválasztják, szintén semlegesek és nem hajózhatók. Azokban a szakaszokban, ahol az állások nagyon messze esnek egymástól, a fegyverszüneti bizottság (hetedik szakasz) demarkacionális vonalat von és ezt könnyen felismerhetően megjelölik. Az ázsiai orosz-török hadszíntéren a demarkacionális vonalat s az ezeken át való közlekedést a két front főparancsnoka állapítja meg.

A negyedik pont a demarkacionális vonalakon át való közlekedést szabályozza és kimondja a többi közt, hogy azt csak parlamentáris és a fegyverszüneti bizottság tagjai, vagy azok képviselői léphetik át.

A közlekedés csakis napfelkeléstől alko-

nyatig engedhető meg s az érintkezési pontokon mindkét félnek legfeljebb huszonöt-huszonöt tagja jelenhetik meg fegyver nélkül. Híreknek és lapoknak a kicserélése szabad, nyílt levelek átadása szintén. Megengedik a napi szükséglethez tartozó árucikkeknek a közlekedési pontokon való kicserélését és eladását.

3. Elcsesetteknek a semleges zóna területén való eltemetését megengedik. A közvetlenül hozzájárulást mindkét részen a badosztályvagy magasabb parancsnokságtól kell kérni.

4. A hadseregek kötelékéből elbocsátott és ellenséges földön tartózkodó férfiak hazatéréséről csupán a béketárgyalás során fognak határozni. Ezek közé számítandók a lengyel csapatokhoz tartozó katonák is.

5. Mindazokat, akik a megállapított határvonalat a pontokba foglalt megállapodásokkal ellentétben lépik át, elfogják és csupán a békekötéskor bocsátják vissza. A szerződő felek arra kötelezik magukat, hogy csapataiknak pontosan megmagyarázzák, miképp viselkedjenek a fegyverszünet alatt és hogy a szabályok átlépőit a következményekről alaposan kitanítják.

A tengeri háború.

V. A tengeri háborúra vonatkozólag a következőket határozták:

1. A fegyverszünet kiterjed az egész Fekete-tengerre és a Keleti-tengernek arra a részére, amely a Greenwichől számított 15-dik szélességi foktól keletre terül el, és pedig a szerződést kövő felek ott levő összes tengeri és légi erejére.

A Fehér-tengerre és az északi Jeges-tenger partjait vízeken vonatkozó fegyverszünet ügyében a német és orosz tengeri hadvezetőségek között külön megállapodások lesznek irányadók. A lehetőséghez képest, már most is mellőzendők mindkét részről támadások kereskedelmi és hadi járművek ellen ezeken a vizeken. A külön megállapodások lehetőleg megfogják akadályozni, hogy a szerződés kövő felek tengeri erői más vizeken is összeütközzenek.

2. Mindkét fél részéről megszüntetnek a tengerről vagy a levegőből intézett támadások a másik fél kikötői és partszakaszai ellen minden erejereken. Tilos mindkét fél hajóinak a másik fél kikötőibe befutni.

3. A másik szerződő fél kikötői és partvidékei fölött továbbá a demarkacionális vonal fölött elrepülni minden tengeren illos.

4. A demarkacionális vonalak a következők:

a) a Fekete-tengeren: az oklinai világító toronytól (St. George torkolat) a Kan Jerez-ig (Trapezium).

b) a Keleti-tengeren: a Regeknal — nyugati parttól Worms—Bergskaar — Svenska Heurens-en át. További intézkedésekre a Worms-Bergskaar vonalra vonatkozólag a Keleti-tengeri fegyverszünetbizottság illetékes. Végül az orosz hadvezetőség kötelezi magát, hogy a demarkacionális vonalakról északra tartózkodó vagy ezután odaérkező entente-hajókat parancsok a jelen megállapodások értelmében fogja kezelni.

5. A kereskedelmi hajózás az I. fejezet I. pontjában megjelölt tengeri területeken szabad. A kereskedelemre vonatkozó határozatok megállapításával, valamint a kereskedelmi hajókra nézve veszélyeztetett utak közlésével a Fekete-tenger és a Keleti-tenger fegyverszüneti bizottságait (VII. fejezet, 7. pont) bizzák meg.

Ha a szerződő felek kötelezik magukat arra, hogy a fegyverszünet alatt a Fekete-tengeren és a Keleti-tengeren semmiféle előkészületeket sem tesznek egymással szemben a tengeren eszakilendő künadó hadműveletekre.

VI. Hogy a fronton bármiféle, nyugtalanság és incidensek elkerültessenek, gyakorlatokat, gyalogsági hatással közelebb, mint öt kilométernyire, tüzérségi hatással pedig közelebb, mint tizenöt kilométernyire a frontok mögött nem szabad végezni. A szárazföldi aknaháborút teljesen beszüntetik. Légi harc járművek és kötött léghajók a saját de-

markációs vonal mögött megállapított tíz kilométer széles légi zónán kívül kötelesek tartózkodni. A legelűlső drótakadályok mögött levő állásokon szabad ugyan munkákat végezni, de nem olyanokat, amelyek támadások előkészítésére szolgálhatnak.

VII. A fegyverszünet megkezdésekor összeülnek az alábbi fegyverszüneti bizottságok (a megfelelő frontrészen érdeelt állam képviselői.) Minden katonai kérdés a fegyverszüneti megállapodásokat illetőleg a megfelelő körzetben eléjük viendő.

1. Riga a Keleti-tenger számára. 2. Dünaburg a Keleti-tengertől a Disnájig terjedő front részre. 3. Breszt-Litovszk a Disnától a Pripjatig terjedő front részre. 4. Vardicsev a Pripjatitól a Dnjeszterig. 5. Kolozsvár és a 6. Focsani a Dnjesztertől a Fekete-tengerig terjedő front részre. Az 5. és 6. bizottság közös egyetértéssel határozza el magát. 7. Odessza a Fekete-tenger számára.

E bizottságoknak közvetlen ellenőrzés nélkül működő táviróvonalak bocsátatnak rendelkezésükre a bizottsági tagok hazájába. E vezetékeket saját országukban a demarkációs vonalak közepéig az illető hadvezetőségek építik. Az orosz-török hadi szintéren Ázsiában is eféle bizottságok rendeztetnek be, még pedig a főparancsnokságok kölcsönös megegyezése alapján.

A béketárgyalás.

VIII. Az 1917. december harmadikán fegyvernyugvás dolgában kötött szerződés valamint az egyes frontrészekre eddig kötött valamennyi megállapodás fegyverszünetre és fegyvernyugváásra vonatkozólag a jelen fegyverszüneti szerződés kövöztesében érvényét veszti.

IX. A szerződő felek közvetlenül a jelen fegyverszünet szerződés aláírása után béketárgyalásokat kezdenek meg.

A semleges perzsa birodalom szabadságának, függetlenségének és területi érintettségének elvéből kiindulva, a török és orosz legfelsőbb hadvezetőség késznek nyilatkozik csapatait perzsiából visszavonni. A perzsa kormánnyal haladéktalanul érintkezésbe fognak lépni, hogy a kiűrésnek és a fentemlített alapelv biztosításának még szükséges részleteit szabályozzák.

X. Minden szerződő fél megkapja német és orosz nyelven ennek a megállapodásnak egy a meghatalmazott képviselők által aláírt példányát.

Öngyilkos lett az orosz tárgyaló küldöttség egyik tagja.

London. (Reuter.) Pétervárról jelentik: Szkalon tábornok, aki az orosz megbízottakkal érkezett Breszt-Litovszkba, hogy mint katonai szakértő részt vegyen a tárgyalásokon, közvetlenül a tárgyalások megkezdése előtt agyonlőtte magát.

Berlin. A Reuter-ügynökség terjesztette ama hír dolgában, hogy Szkalon orosz tábornok a fegyverszüneti tárgyalásokra kiküldött delegátusoknak közvetlenül a német főhadiszállásra érkezése után, öngyilkosságot követett el, a Wolff-ügynökség a következőket jelenti: Szkalon tábornok az orosz kiküldöttek együttes utazása alatt folytatott tárgyalásokon közvetlen és tevékeny részt vett. Néhány órával a megérkezés után és röviddel a közös konferencia megnyitása előtt szobájába ment, hogy térképet vegyen magához. Később az orosz kiküldöttek mellett beosztott német tiszt itt halva találta. A tábornok levelet hagyott hátra feleségének, de tetténelőző levele-

ben semmiféle felvilágosítást nem adott. Az orosz küldöttség azt hiszi idegösszeomlásról van szó. Az esetet részletesen közölték az orosz kormánnyal. A holttest vasútra való szállításánál, mely orosz lelkészek részvételével ment végbe, a német csapatok katonai tiszteletet adtak.

Elég liszt van Aradon.

Néhány napi fennakadást kell elsimitani.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlönynek az a híradása, hogy az Országos Közélelmezési Hivatal nem utalta ki a városnak a december 15-től január 15-ig szóló lisztkontingensét, városzerte nagy feltűnést és megdöbbenést keltett. A híradás úgy szökött, hogy a város közönsége erre az egy hónapra nem kap lisztet, mert Arad eddig is a rendes kontingensen felül jutott liszthez, úgy, hogy Aradon készleteknek kell lenni, amelyekkel a városi közlelmezési hivatal elláthatja az ellátatlanokat. A város vezetősége, most már megírjuk nyíltan és főleg a közlelmezési bizottság mindig félrehuzta a vészharangot, hogy a város lakossága liszt nélkül marad és most ime kiderül, hogy Aradon lisztnek kell lennie, mint a hogy van is. Ez derül ki ugyanis Exterde Kálmán bárónak, a Közélelmezési Hivatal vezetőjének alábbi nyilatkozatából, amelyet az Aradi Közlöny tudósítója előtt tett.

— Tessék megnyugtatóni a közönséget, mondotta Exterde Kálmán báró. Aggodalomra egyáltalán nincsen ok. A város közönsége meg fogja kapni lisztjét csak úgy, mint ahogy eddig megkapta. A mai napon a kereskedőknek már szétosztottuk a lisztet és pedig nem az egy hétre szóló adagokat adtuk ki, hanem egészen január 3-ig. Szerdán már meg is kezdődik a liszt szétosztása és január 3-ig egyszerre meg fogja kapni mindenki a maga lisztjét. Január 3-ika után is kap a közönség lisztet és mindössze néhány napi differenciáról van szó, hogy nem lesz liszt. Azt hiszem azonban, hogy a főispán ur ő méltósága és a polgármester ur az Országos Közélelmezési Hivatalnál el fognak járni, hogy Arad arra a néhány napra is kapjon lisztet. Azontúl már nem lesz fennakadás. Az ellátatlanokról szóló kimutatást elkészítettem s az fenn van az Országos Közélelmezési Hivatalnál, ott azután pontosan meg fogják állapítani, hogy Aradnak mennyi az egy hónapi lisztkontingense. Alaptalan a közönség rémülete, hogy nem lesz liszt. Most van liszt és remélhetőleg a jövőben is lesz. Tehát az Országos Közélelmezési Hivatal szigorú rendelkezése nem fog Aradon zavarokat előidézni.

Segélyek a Szurmay-alapból. A m. kir. honvédelmi miniszter ur rendeletéből kifolyólag közhírré teszem, hogy a társadalom áldozatkészsége immár lehetővé teszi, hogy a Szurmay Sándor alapból és a honvédelmi miniszter rendelkezésére álló egyéb pénzekből a segélyezés megkezdessék. Elnélfogva azok, akik igényt tarthatnak a segélyre hivatalomnál vagy a m. kir. honvédkiegészítő parancsnokságnál kapható mintának megfelelően elkészített kérvényeiket hivatalomnál benyújthatják. Varjassy Lajos, polgármester.

Ujra összeírják az ellátatlanokat.

(Arad kilenven vagon lisztelőlege.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az Országos Közélelmezési Hivatalnak ama intézkedésével kapcsolatban, hogy Arad városa a december 15-től január 15-ig terjedő hónapra nem kap lisztet, Hadik János gróf közlelmezési miniszter, mint budapesti tudósítónk telefonálja, 138,0001917. szám alatt szigorú rendeletet küldött Varjassy Lajos polgármesterhez. A miniszter ebben a rendeletében utasította a polgármestert, hogy az ellátatlanokról készült lajstromot szigorú revízió alá vegye, új összeállítást készítsen, amelybe csak azok kerüljenek, akik tényleg nincsenek ellátva. A polgármesternek az összeállítást január 15-ig kell felterjesztenie s az Országos Közlelmezési Hivatal ennek alapján fogja meghatározni Arad város lisztkontingensét.

Ebben az ügyben budapesti tudósítónk felkereste Ivády Béla miniszteri tanácsost, az Országos Közlelmezési Hivatal lisztosztályának vezetőjét, aki így nyilatkozott:

— Az Országos Közlelmezési Hivatal szigorú ellenőrzés tárgyává tette úgy az egyes városokban, mint a vármegyékben a hatóság által ellátásban részesülők nyilvántartását. Az ellenőrzés alkalmával azt tapasztaltuk, hogy az ellátatlanok névsorába olyanokat is felvettek, akik a kár rëndes, akár meg nem engedett uton ellátták magukat liszttel, vagy gabonával. Kivételes helyeken fordult csak elő, hogy a jegyzékből az ellátottak neveit törölték.

— Az Országos Közlelmezési Hivatal az Aradon végzett ellenőrzés alkalmával szintén megállapította, hogy a névjegyzékbe olyanokat is felvettek, akik ellátták magukat s így ne szerepelhettek volna az ellátatlanok lajstromában. A jelenre nézve megtörtént az intézkedés, ami korántsem je-

lenti azt, hogy le akarnók szállítani a fejkvótát. Kérem is arra, hangsúlyozza az Aradi Közlönyben, hogy a fejkvótát nem szállítjuk le, az nincs a tervbe véve, csupán azt az állapotot akarjuk megszüntetni, hogy egyesek a mások rovására kétszeres ellátásban részesüljenek. Ezt az állapotot végképp meg akarjuk szüntetni és ezért intéztünk utasítást Arad város polgármesteréhez arra nézve, hogy vegye a legszigorubb revízió alá az ellátatlanok névjegyzékét és új lajstromot készíttessen.

A miniszteri tanácsos nyilatkozatával kapcsolatban budapesti tudósítónk más oldalról azt az információt nyerte, hogy az Országos Közlelmezési Hivatal számítása szerint Arad öt hónapra keresztül vett fel havonként tizenhét vagonnal több lisztet, mint amennyi járt volna neki.

Arról értesülünk egyébként, hogy a mikor a fémrekvirálást megkezdik a magánházakban, detektívek is fognak házról-házra járni, hogy elrejtett liszt- és gabonakészleteket kutassanak fel. Megnyugtató kijelentést várunk a hatóságtól, mert a közönség között erthető ijedelmet keltene ez az újabb végzálás, megnyugtató kijelentést várunk annál is inkább, mert szerdán megkezdődik a fémrekvirálás.

MULATSÁGOK.

— A vas- és fémmunkások műsoros mulatsága. Az aradi vas- és fémmunkások a hó 25-én délután a kulturpalotában jótékonycélu műsoros mulatságot rendeznek. Igen változatos, gazdag műsort állított össze a rendezőség és a munkások mulatságának sikere már sive biztosítva van.

Aradi művészek tárlata.

— Megnyitó ünnepély. —

Az aradi írók és művészek szabadársulataának karácsonyi tárlatát vasárnap délelőtt tizenegy órakor nyitotta meg ünnepélyesen — díszes közönség jelenlétében — Kintzig János, az aradi képző és iparművészek társaságának elnöke. Azok a szavak, melyek a megnyitó beszédben elhangzottak, érdemesek arra, hogy elszálljanak mindazok szívéig, akik a kultúra térhódítását mindenekelőtt valónak tartják. Ktéségtelen, hogy a művelt és művészetért rajongó lelkek száma elég nagy Aradon, de mutassa meg az aradi publikum, hogy a művészet fejlődését nemcsak szóval, de tettel is pártolja. A gazdag embereknek egész légiója él itt; ne tudnák-e ezek, hogy az ő kötelességük a gyökereket vert és lombosodó művészet ápolása? Any nyival inkább, mert az a kiállítás, amely most nyílt meg a Kazinczy-útszal polgári iskola nagytermében, nem a lokálpatriotizmus örve alatt kéri a művészetbarátok érdeklődését. Ennek a tárlatnak nincs szüksége erre. Talentumos emberek csöndben megérlett munkái láthatók a tárlaton, amelyek díszére válnak a város kultúrájának.

Öszinte lelkesedéssel látjuk, mennyit fejlődtek művészeink egy-két év alatt. Egyik másikuk nemcsak kész és kiforrott egyéniség, de ki válóság a művészek között is. Méltóztassanak emlékezni a sorokra, melynek írója megjövendöli, hogy az elkövetkezendő béke nyugalmas idejében büszkének leszünk még arra, hogy Anyos Viola, Illenc Lipót és Balla Béla Aradon érte kel művészetük folyton emelkedő pályáján jelentős magasságra.

Illenc Lipót elmélyedőbb és bátrabb lett utolsó találkozásunk óta. Nem kísérletezik többé, biztos vonalakkal ér céljához. Képei csupa erő és lendület, a színek egyéni meglátásában költő a legjavából. Nem legnagyobb, de talán legjobb képe a *Fürdő katonák*, a nagy francia pleneristák tanítványainak mutatja, azok tulzása nélkül. A forró napsütésben szinte ég ez a kép, színek, alakok harmóniájával teljesen. A *Stambul rózsája*-ban Horváth Micinek képét ismerjük fel. Érezzük, hogy a szinpadai kosztüm különös bája, az alak és a póz kecsessége csábitotta a művészt, ki e szép nő egész alakjában éreztetni kívánta és tudta azt a villanyozó hatást, melyet reá és a publikumra a művész az szinpadai világításban gyakorolt. Egy néhány akt bilincsell le tekintetünket: a tanagraszerű *Kék függöny mögött*, a napsütéses *Női felakt*, s néhány apró kép, melyeknek széles eszekezelése a művész kiforrottságát bizonyítja. Rend kívül finom a *Bukovinai román leány* képmása s pompás megfigyelés nyilatkozik meg az *Üreg landsturm* egyszerű alakjában.

Balla Béláról tudtuk, hogy tehetsége révén felküzdte magát. Ezen a tárlaton egy csomó pompás festménye van. Az ő világa a plain air: a napsugár tánc a levegőben, a virágok sikoltó színe, a rét mosolya s az égő diszharmonikák bizarr egymásutánja. Egyik másik műve maga a tökéletesség. *Naptény a Maros mentén* című képe klabál egy muzeum magános fala után, *Virágzó rét* és *Tavaszi* című festményeivel oiaszosan finomak, lehelletszerűek és megnyugtatók. *Tél az erdőben* izgató, mint egy síkoly az alkotásban s a *Régi dal* meghat. kedves romantikával, artisztikus nózával s pompás heálításával. *Egy szomorú elbeszélés* címmel interieurt mu-

A csodált képvásáró.

Szakértők kellene egy László-utánzatról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A közönség előtt ismeretes az a képvásárlási ügy, mely Fényes Dezső, volt kulturpalotai igazgató özvegye és Kerpel Izsó könyvkereskedő közt már hónapok óta húzódik. A könyvkereskedő ugyanis Fényes Dezsőnéől három nagyobb művészi munkát vásárolt, melyek közül az egyik László Fülöp, a világhírű portréfestő márkájával volt ellátva. Kerpel ezt a képet mint eredetit vette meg, noha azt a laikus is azonnal észrevehette, hogy itt egy primitív, jelentéktelen szinnyomatról van szó. A három kép összeaen 2100 koronáért kelt el, ami — a tárgyakat tekintve — csekély összeg és lehetetlen, hogy ennyi pénzért László-képet lehessen szerezni. A királyok, hercegnők, amerikai multi-millionosok és egyéb pénzarisztokraták portretirozójának minden eszeivonását horribilis summákkal fizetik, amit egy könyv- és papirkereskedőnek illik tudni. László Fülöpről tudják is mindenütt, hogy alaposan megfizetteti magát, csupán Aradon, az oainozus képvásárnál nem tűnt fel senkinek, hogy olyan kép, amiért 700 koronát kérnek, az minden lehet, csak nem eredeti László-kép. Azonban függetlenül az ártól, mindenki előtt, aki csak egy kicsit foglalkozott képművészettel, aki csak különbséget tud tenni olaj és pasztell között, nyilván való volt, hogy a Fényes Dezsőné tulajdonában lévő kép nem eredeti László-kép. Tudta is ezt mindenki, csak a kévkereskedő nem, aki a közönséges és értéktelen gicszet, egy haszontalan reprodukciót 700 koronáért, illetve a három képet 2.000 koronáért megvásárolta.

Kerpel Izsó csak később, midőn a tárgyakat haza vitte, győződött meg arról, hogy nem eredeti munkát vett. Az első piktor, aki a László-képet meglátta, azonnal felfedezte, hogy az nem valódi. Azután jöttek sorba a laikusok, akik midőn a képet megsejlelték, jót nevettek. Mindenki mosolygott, csak a kévkeres-

tejt be, de messze minden sablontól különös stílussal érzékelteti az alakok beszédét, melyek a szoba minden tárgya átvesz és tovább ad. A tavasz lírikusának ismertük eddig Balla Bélát, de ezen a tárlaton elénekli az ősz rapszódiját is. *Őszi álom* című képe hangulatos megérzése annak a csodálatos színorgánának, amelyet a hal dokló ősz kever palettáján. Nemesen egyszerű eszetekezelés jellemzi *Holdfény a házban* című képét, melynek csodálatosan tiszta a levegője s erővel teljes a technikája.

Iritz Sándort két kép ismerteti. Egy nagy vászon, melynek címe *Margaréta* s egy kis festmény, mely *Ciklámén* nevet visel. Margarétája sötét tónusu, Faust végzetes szerelmének háttával teljes. Erős benne a részletező gond, míg Cikláméné egy cserépvirág halk skizze kissé álomszerűen stílizálva.

A férfi piktorok közül Pataky Sándor most csak néhány akvarelllel jelentkezett, de ezek mindenike csupa érték és szenzáció.

A női piktorok közül három tehetség kérés vár elismerést. Anyos Viola és Laffnka Elza nem először szerepelnek aradi tárlatokon, értéküket, művészetük fejlődésképeességét ismerjük és becsüljük. Decsy Etelka új név, de annyit már most konstatálhatunk, hogy rövidesen a többiek jóhangzásu nevével együtt fogjuk emlégetni.

Anyos Viola a csöndes érzések lágy tolmácsolója. Alkotásai a fővárosi kiállításoknak is becsületére válnának. Nagy problémák, viharos témák nem érdeklik. A csöndes élet csendéletei evszik körül s nénesítik be kénzeletét. De ezeknek az ábrázolásában annyi finomsággal és egy szerűséggel jelentkezik, hogy képei szinte lélek rajzokul tűnnek fel előttünk: egy megelégedett

kedő nem, aki becsapva érezte magát. Kerpel másnap felszólította Fényes Dezsőné, hogy adja vissza a pénzt, mert a László-kép nem eredeti. Az eladó azonban nem volt hajlandó az üzletet semmisnek tekinteni és azzal érvelt, hogy ő a képet nem mint valódit adta el, hanem a három tárgyat együtt bocsátotta áruba.

Kerpel Izsó ügyvédje utján keresetet indított Fényes Dezsőné ellen, aminek a bíróság helyt adott. Az ügyben néhány héttel ezelőtt volt Uray József járásbíró előtt az első tárgyalás, melyet újabb tanu kihallgatása miatt el kellett napolni. Ma került ismét a bíróság elé a furesza képviselési ügy.

Uray bíró kihallgatta Farkas József dr. kulturpalotai könyvtárost, akinek fontos szerep jutott. Farkas elmondta, hogy véletlenségből jött felszínre az egész képvásár. Az elhunyt Fényes Dezső igazgatónak megakarták venni a könyvtárát és ekkor mondtotta Fényesné, hogy van több képe eladó, melyek közt szerepel egy László Fülöp féle kép. Fényesné úgy nyilatkozott a képről, hogy az szakértői vélemény szerint eredeti. Ezt 600 koronára taksálta. Farkas figyelmeztette az eladót, hogyha a kép eredeti, akkor nem hatszáz, de ezerkétszáz koronát, sőt ennél is többet ér. Így hívta fel Farkas Kerpel figyelmét arra, hogy Fényesné birtokában van egy eredeti László-kép. A továbbiakról Farkasnak nincs tudomása. Így tehát a hivatkozott koronatanu vallomásából nem nyert beigazolást, hogy Fényesné a képet mint eredeti László-képet adta volna el.

Fényes Dezsőné egyébként a mai tárgyaláson annak bizonyítására vállalkozott, hogy az eladott három kép, még akkor is, ha a László-kép nem eredeti, mégér 2100 koronát.

A bíróság ennek megállapítására szakértői bizonyítási eljárást rendelt el.

lélek beszédes tanu ezek. *Interieur*-je nagyon finom, a miniatürszerű kis kép rendkívüli aprólékosággal és gondnal ékes. *Dinnyeje*, *Orgoná-i* s a *Cseresznyék* mind külön-külön értékes termékei egy értékes talentumnak. Művészi alkotások azonban portréi is. Bájos Auszterveil Annuska arcképe.

Latinka Éiza is nagyobb kollekciót állított ki. *Bazsalózsát* (két kép) nagyon szépek és élettel teljsek. *Órcképen* meglep a mozdulatok eleven vonalaival és harmonikus összhangjával. *Virág-képei* színesek és puhák, a cigányéletből vett alkotások pedig mosolyogva uralkodik az egészséges humor. Van egy *tanulmányjeje*, mely markáns tonusával s kemény ecsetvonalaival, úgy hat reánk, mint egy relief.

Decsy Etelka művei közül *Tanulmányjeje* s illigrán képe: a *Tabáni részlet* teszrek tanubizonyítást erős tehetségéről.

A szobrászok közül *Rubleczky* Géza szerepel a tárlaton. Egyelőre, sajnos, csak egy alkotással: *Vas Sándor zongoraművész* plakettjével. De ez az egy mű is ékesen szóló bizonyítás Rubleczky, immáron Magyarország határain túl is, ismert művészete mellett. Valószínű azonban, hogy néhány nap múlva több munkája is érkezik a tárlatra s az aradi közönségnek lesz alkalma izlését és gyűjteményét gyarapítani olyan alkotásokkal, melyeknek értéke minden nappal emelkedik.

A vernisszázson nagy és előkelő közönség volt jelen. Arad város *Lócs* Rezső helyettes polgármesterrel képviseltette magát, a katonaság pedig *Resch* Ferenc altábornaggyal és *Fiedler* Rezső százados tőrparancsnokkal.

Z. A.

Öngyilkos vasuti főbiztos. (Szerajevóból Aradra jött meghalni.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Vasárnap délelőtt 10 óra tájban a Központi szálló portása teleíonon jelentette a rendőrségnek, hogy a szálló egyik szobájában öngyilkosságot követett el egy katonatiszt. *Moldován* Ödön ügyeletes rendőrhadnagy jelentést tett az esetről az aradi tőrparancsnokságnak, ahonnan katonai bizottságot küldtek ki, amely *Institoris* Ferenc és *Bedensz* Károly báró főhadnagyokból állott.

A katonai bizottság és a polgári bizottság, a mely *Moldován* Ödön rendőrhadnagyból és *Auszterweil* László dr. orvosból állott, nemsokára megjelent a Központi-szállóban, amely előtt ekkor nagy néptömeg verődött össze az öngyilkosság hírére. A vegyes bizottság megállapította, hogy az öngyilkos nem katonatiszt, hanem *Ungár* Gyula, a bosznia-hercegovinai vasutak főbiztosa, aki Szerajevóból jött Aradra. A szálló személyzete azért hitte katonatisztnak a vasuti főbiztos, mert a tisztí sipkához hasonló sipkát hordott. A vegyes bizottság tehát, dolga nem lévén az ügyben, eltávozott.

Nemsokára megérkezett a rendőrség részéről *Véber* Árpád ügyeletes rehdőrfo-galmazó és *Hecht* Adolf dr. tiszteletbeli főorvos, aki megállapította, hogy Ungár revolverrel halántékon lőtte magát s a golyó nyomban megölte. Az éjjeli szekrényen orvosságos üvegeket talált a rendőri bizottság s ebből a körülményből arra következtetnek, hogy Ungár gyógyíthatatlan beteg volt s ezért vált meg az élettől. Ez azonban csak következtetés. A bizottság ugyanis semmiféle irást nem talált a vasuti főbiztos holmijai között s így egész bizonyossággal nem állapítható meg, hogy miért lett öngyilkos.

A szálló személyzete a kihallgatás során elmondta, hogy Ungár Gyula már több alkalommal lakott a szállóban. Nem vettek rajta észre semmi különösét és most sem viselkedett úgy, hogy feltűnést kelthetett volna. Vasárnap reggel 9 óra tájban becsengette a szobaasszonyt és megkérte, hogy takarítsa ki a cipőjét. A szobaasszony alig távozott a szobából, dörrenés hallatszott. A szobaasszony rémülten rohant vissza a szobába, ahol vértócsában átlőtt halántékkal holtan feküdt a főbiztos.

A rendőrség az öngyilkosságról táviratilag értesítette Ungár Gyula szerajevói hozzátartozóit és bosznia-hercegovinai vasut igazgatóságát. A holttestet még vasárnap kiszállították az alsó temető halottas kamrájába, ahonnan holnap eltemetik.

MŰVÉSZÉT.

A szerető.

Regényes színjáték 4 felvonásban. Irta: *Bródy* Sándor. Rendező: *Forgács* Sándor.

— Bemutató előadás. —

Különös darab ez *A szerető*. A szerző való sággal vitatkozik a közönséggel. Ragyogó dialektival ugyan, de erőszakosan más ir. mond és cselekszik, amit a drámaturgia szabályai és a józan ész diktálnak. Ugy tómbol ebben a színműben a bródyzmus, mint az írónak egyetlen színművében sem. Csupa romantika az, ami itt csillog előttrnk, de olyan émelygős formában, hogy ez már csak a szentimentális masa-

mód lányok és a sóhajtozó varóciák előtt lehet, rokonszenves. A felfordult helyzetek egymást követik s mi szeretnők már, ha ablakot nyitnának s a színpadra beözönlenék egy kis egészséges levegő. A darab alakjai tipikus Bródy kreaturák. Iván gróf jóismerősünk a Tanítónőből, ahol ifjabb Nagy István nevet visel s épen olyan brutális, mint *A szerető* negyedik felvonásában. Anna? Lyon Lea vagy Tóth Flóra kis asszony. A nagymamát idősbb Nagy Istváné asszony alakjában láttuk már egyszer, amint-hogy általában jóismerősünk a szereplők legnagyobb része. Bródy Sándor receptje azonban hálás recept. Tudja Isten miért, de tetszik a közönségnek, legalább ezt mutatja a budapesti 50-es jubileum és az aradi zenekaros ház.

Az előadás előnyére vált a darabnak. *Harsányi* Margit okosan, szépen átérezve és poentírozottan megélt a szerepét. Athalta a lélektani szakadékokat s valószínűséget kölcsönzött sok lehetetlen helyzetnek. Határozottan föléje került szerepének. Megjelenése a legteljesebb illúziót keltette s ruhái voltak a darab igazi szenzációi. *Kertész* Dezső lobogó temperamentuma átizzott szerepének sok-sok fölösleges mondatán s hogy gyújtani nem tudott igazán, nem az ő hibájának rójjuk fel. *Bánházi* Teréz nemesen egyszerű s mégis parancsoló tudott lenni, *Várnaynak* tiszta színpadi beszéde kedves oázis volt a zürzavarban. Jellegzetes volt a *Benkőné*, *Delli*, *Forgács* és *Matolesi* alakítása s a szimpatikus *Kieffer* Lujza néhány szavával. Különösnek tartjuk, hogy az öreg grófné szerepét *Blidar* Valira osztották. De nem kevésbé különösnek, hogy a fiatal művésznő maszk nélkül játszotta el a szerepét. *Rozsnyói* Ilonka egy cselédszerepben volt kiöngástan. A felvonásközök szokatlan hosszúak voltak, különösen az utolsó felvonás előtt turelmetlenkedett a közönség. A rendező egyébként elmerésreméltó munkát végzett. Z. A.

Színházi műsor kedden, szerdán, esütörtökön: *A szerető*. Pénteken: *Pardy* Armánd, a *Hamburgi* operaház első lírai tenoristájának felléptével: *Tosca* Szombaton d. u. *Hamlet*.

* **A fővárosi színészek szervezkedése.** Budapestről jelentik: Hegedűs Gyula kezdeményezésére ma délután a *Royal Orfeum* helyiségben megalakult a budapesti színész-szövetség. Az alakuló közgyűlés iránt, amint Hegedűs maga mondotta, valami nagy érdeklődés nem mutatkozott. Márkus Emilián kívül a többi primadonna távollétével tündökölt. A vezető férfi színészek közül csak *Osztos*, *Vendrei*, *Király*, *Szerémi* és *Odry* jelentek meg. Hegedűs nyitotta meg az ülést, elfogadták az alapszabályokat. 20 választmányi tagot választottak. Elnökké Hegedűs Gyulát, alelnökké *Odry* Árpádot és *Vágó* Bélát választották meg.

* **A színházi irodai hírei.** *Pardy* Armánd vendégfellépte. Pénteken és szombaton este, a *Tosca* operában lép föl *Pardy* Armánd, a hamburgi operaház első lírai tenoristája az aradi színházban. *Szendrey* igazgatónak nagy áldozatok árán sikerült a kiváló vendéget megszerezni, aki a magy. kir. Operában éppen a *Tosca* századik jubilaris előadásán énekelte *Cavaradossit*, mint vendég. Amikor az egész fővárosi sajtó egyhanguan méltatta *Pardy* Armánd kiváló művészetét, és gyönyörű hangját, mellyel a hallgatóságot elbűvölte. Az aradi közönség a legnagyobb érdeklődéssel tekint e minden tekintetben érdekes vendég szereplése elé. A *Tosca* opera címszerepét *Z. Várady* Margit énekl. *Leopria* szerepét *Róna*, az opera többi szereplői *R. Tóth* J., *Herold*, *Matolesi*, *Zöldhelyi*, *Hamupipőke*. Hétfőn, karácsony délutánján a jó gyermekek öröme a *Hamupipőke* látványos tündérszínház kerül előadásra. A címszerepét *Kieffer* Lujza játssza.

* **Karácsonyra meséskönyvek**, ifjúsági iratok és más ajándékművek *Oláh* Sándor és *Tsa* könyvüzletében legelőnyösebben beszerezhetők. Telefon 2—30.

* **A béke evangéliuma** a reménység szímboluma *Barbusse* *A tűz c. szenzációs regénye*, mely *Oláh* Sándor és társa. könyvkereskedésében kapható.

Nagyobb terhek, kisebb haszon.

(A delegáció hadügyi albizottságának ülése.)

(Telefon). Bécsből jelentik: A közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság hadügyi albizottsága ma délután négy órakor Tallián Béla báró elnöklése alatt ülést tartott.

Teleszky János előadó javasolja, hogy az albizottság a fegyveres erők teljesítményei iránt érzett elragadtatásának átiratban adjon a hadvezetőség előtt kifejezést.

Elismeréssel kell megemlékeznünk — úgy mond — az ausztriai csapatok nagy részének, különösen a németek önfeláldozó vitéségéről, ellenben azokkal, akik a háboruban nem küzdöttek velünk, meg fogjuk tudni érteni, hogy a magyar állam történelmi jogaiba ütköző történelmi aspirációikról le kell mondaniuk. A csehek és délszlávoknak az osztrák delegációban elhangzott támadásaival hosszasan foglalkozni méltóságán alólinak tartja. Megcáfolja és visszautasítja ezeket, amint azt a külügyminiszter már megállapította.

Az elismerés hangján emlékezik meg Krobotin tábornagy volt hadügyminiszteréről, valamint a mostani hadügyminiszteréről és összes munkatársairól, akik vállalva igyekeznek a hadviselés anyagi érdekeit előteremteni. A hadi közigazgatás intézkedései nem látszanak mindenben és mindenkor kielégíteni azokat az igényeket, amelyek közgazdasági, műszaki és takarékosági szempontokból támaszthatók voltak.

E közigazgatás sokszor mélyebben nyúlt bele a közigazgatási életbe, mint amennyire feltétlen szüksége volt, ennek oka, hogy lőkép a háboru elején katonai szakemberek oldottak meg olyan feladatokat, melyeknek elvégzésére a közigazgatási és műszaki szakemberek lettek volna hivatva. Abból a körülményből, hogy a mostani háboru eddig nem sejtett mérvben domborítja ki a hadviselés és közgazdasági élet közötti összefüggést, valamint abból, hogy a mostani háboru minden vonatkozásában az egész nemzetet és a nemzet minden tagját egyaránt érinti, le kell vonni azon tanuságot a jövőre nézve, hogy

a hadsereg és annak igazgatása az állam polgári kormányzatával szorosabb kapcsolatba hozandók.

A hadügyminiszter jelentése alapján megállapítja, hogy a mi tábori ágyunk modelljei ugyanabból az időkből származnak, mint az orosz tábori ágyuké. Ha utóbbi fegyver teljesítő képessége nagyobb volt, mint ahogy nagyobb volt, mint a miénk, azért a felelősség kizárólag az akkori hadvezetőséget terheli. Hasonlóképpen áll a tábori tarackjaink és hegyi tüzérségünk inferioritása tekintetében is. A ki nem elégitő fegyverkezés pótlásához a két állam kormányának hozzájárulása is szükséges, már pedig ezek mindvégig rendelkezésére bocsátották a hiteleket a hadvezetőségnek. Ha tehát az új tábori tarackok és hegyi ágyuk csak a háboru folyamán voltak előállíthatók, ennek oka abban keresendő, hogy a célra szükséges hitel megszavazását az akkori hadvezetőség nem kellő időben kérte az országos bizottságtól. A háboru tovább-vitele tekintetében hangsúlyozza, amennyire ezt a háboru diésőséges befejezésének érdeke megengedi, a közgazdasági szempontra kell a fősúlyt helyezni és arra, hogy a háboru továbbvitele érdekében a közgazdasági élettől további munkaerőt lehetőleg el ne vonjon, sőt ellenkezőleg, ha csak valamiképpen is lehetségesse válik, még inkább bocsásson munkaerőt a gazdasági élet minden ágának rendelkezésére.

A hadügyminiszterium ügyvitelének áttanulmányozása alapján konstatálja, hogy bár fordultak elő elkerülhetetlen hibák és tévedések, ezek nem az ügyek ellátására, hivatott tényezők jóakarátán mulottak.

Legnagyobb megértést tapasztalja a magyar államiség törvényes és jogos kívánalmait és a monarchia dualisztikus paritásos helyzetéből folyó követelményeknél a hadügyminiszterium részéről.

A hadügyminiszternek helyes érzelme van a takarékoság iránt.

A háboru terheinek megosztása tekintetében még pontos képet nem szerezhettünk, bár a rendelkezésre álló adatokból megállapítható, hogy

a háboru okozta terhekből a magyar szentkorona országal aránylag nagyobb mérvben vették ki részüket, mint Ausztria.

A háboruban gazdaságilag aránylag több jutott Ausztriának, mint nekünk. E tekintetben felsorol néhány adatot.

A hadsereg élelmezése mind súlyosabbá és súlyosabbá válik és terheit sokkal nagyobb mérvben viseljük mi, mint az osztrákok.

A hadsereg gabona és lisztszükségletét első időben nagy részben, az 1916—17. gazdasági év elejétől kezdve pedig kizárólag a magyar szent korona országai fedezték. Az erő takarmány szükséglet 57 százalékát, a száraz takarmány szükséglet 47 százalékot felüli részét mi fedeztük. Folyó évben ennél sokkal messzebb menő igényeket támasztottak mezőgazdaságunkkal szemben. A zsír és szalonna szükséglet 66¼%-át fedezte Magyarország, hadsereg céljaira igénybe vett lovak 63,7%-a, járművek 69,8%-a magyar.

Amíg a kvótánál sokkal nagyobb mérvben vette ki részét a terhekből Magyarország, addig az

ipari beszerzések tekintetében jóval a kvóta alatt maradtunk.

A hadügyminiszteriumtól e tekintetben előterjesztet kimutatás azt muaja, hogy az ipari megrendelésekből 21¼% jut ránk. Más rendelkezésre álló kimutatások szerint abból a 17425 millió koronából, amit a hadügyminiszterium különböző ipari és terménybeni beszerzéseknél 1916. év végéig kifizetett, 23,66% esett magyar ipari beszerzésekre. A fegyver és lőszer ipar terén 22,75%, ruházati és felszerelési ipar terén 20,94% a magyar részesedés. A kvótászerű rész be nem tartása csak akkor menthető, ha beigazolást nyer, hogy ez tényleg elkerülhetetlen volt. A háboru terhekből a ránk eső arányból nagyobb mérvben részesültünk, az előnyökbeif sokkal kisebb volt a részesedés, mint a mennyire jogos igényünk lehet. Annál vigasztalanabb az a minden jogalapot nélkülöző követelés, hogy a hadikárok megtérítése közös eszközökkel történjék.

Mindez azt a feladatot rója a hadügyi albizottságra, hogy vizsgálja meg pontosan, nem történtek vagy nem történnek ezen a téren oly mulasztások, amelyek orvoslást vagy megtorlást igényelnek. Hangoztatja, hogy a hadügyminiszternek a hávidijások és legénység anyagi helyzetének javítását célzó törekvését az albizottság a legnagyobb megértéssel helyesli. Kivánatosnak tartja, hogy a hadirokkantak, hádfőzvények és árvák ellátását illetőleg legmesszebbmenő intézkedéseket tegyenek.

Stöger-Steiner hadügyminiszter szólt fel ezután. A rendelkezésre álló kimutatásból kitűnik — úgy mond — hogy az ipari hadiszállításkokra kiadott pénzüsszegekről csak mintegy 21,25% százalék eszik Magyarországra, azonban állíthatja, hogy a magyar ipar az öt megillető mértékben volt foglalkoztatva. Sőt az is előfordult például, hogy a magyar textilgyárak a réjokruházott rendelést nem tudták végrehajtani és kénytelenek voltak az illető készárut Ausztriában megvenni és behozatni, hogy szerződési kötelezettségüknek eleget tegyenek. A megrendelések nagy sürgőssége folytán a megrendeléseknél elsősorban a gyárak teljesítő képességét kellett tekintetbe venni. Beszél még ezután a megszállott ellenséges területek szákmányainak Magyarország és Ausztria közötti ipari célokra való felosztásáról.

Beszéde végén a hadügyminiszter az ellenséges területek visszatérítéséről beszélt. A nöftfeszítések hazai területekre való visszahelyezése a hadsereg kormányzatának is nagy érdeke, de ennek az ideje még nem érkezett el. Amint erre megtér az alkalmas idő, intézkedni fog a

visszahelyezés érdekében, amennyiben a visszahelyezés katonai okokból lehetséges lesz.

Szterényi József azt tette szóvá, hogy Magyarország anyagi és véraldozata mily mértékben térül vissza a közgazdaság javára. Hangsúlyozza, hogy össze kell fogni Ausztria állam-bontó elemeivel szemben. Tiltakozik ama feltevés ellen, mintha a hadiszállításokat nem lehetne a kvóta szerint felosztani.

Hammersberg László a tisztképzésről beszélt, végül Madarassy-Beck Gyula báró a hadügyminiszterium központi gazdálkodását bírálta és szóvá tette az okkupált területek gazdasági kihasználását.

Ezután az elnök zárt ülést rendelt el, amelyen bizalmas közlések történtek. A legközelebbi ülés december 18-án délután 4 órakor lesz.

Nem tárgyal Németország Lloyd Georgeal.

(Mégbukik az angol miniszterelnök.)

Berlin. (Wolf.) Haertling birodalmi kancellár beszélgetést folytatott a Wolf-ügynökség igazgatójával Lloyd George legutóbbi beszédéről. A kancellár a következőket mondotta: „Lord Georg gonosztevőknek és banditáknak mondott bennünket beszédében. Szidalmakkal nem lehet modern háborút megnyerni, hanem meghosszabbítani esetleg igen. Mert az bizonyos, hogy az angol miniszterelnök szidalmazása mi ilykép gondolkozó emberekkel nem tárgyalunk.

Az angol miniszterelnök beszédét abban a pillanatban kaptam kézhez, amidőn arról értesítettek, hogy fegyvernyugvást keleti szomszédainkkal a már megvált formális fegyvernyugvás váltotta fel. Az angol kormány válaszából a pápa békeajegyzékére a nyugati ügyvel tisztázvan a helyzet.

Nem Lloyd George a világ bírája, hanem a történelem. A történelem ítéletét min 1917. augusztus hó 2-án, ma is nyugodtan várhatjuk.

Hága. Landsdowne lord ismeretes levelét egy évvel ezelőtt intézte az Asquith-kormányhoz és ez okozta a kormányválságot. Ekkor került Lloyd George a kormány élére. Landsdowne megígérte, hogy levelének nyilvánosságra hozásával egy évig vár, ha ezalatt az idő alatt Lloyd-Georgenak sikerülni fog a győzelem kilátásait fokozni. Miután Lloyd-George nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, Landsdowne nyilvánosságra hozta levelét. Hogy a levél egy évvel ezelőtt íródott, kitűnik abból, hogy egyetlen szóval sem emlékszik meg Amerikáról.

Amsterdam. Megbízható londoni forrásból származó értesülés szerint Lloyd George kormányának sorsa a meginduló alsóházi ülések vitáinak során fog eldőlni. Landsdowne lord leveléhez fűződő felszólalások csak kiinduló pontjai lesznek a nagy leszámolásnak, amelynél a konzervatívok és liberálisok pártjai egymással karöltve fognak eljárni. A kormányválság már ma is akut. Lloyd George utódát is keresik, egyelőre Asquit, Landsdowne és Balfourth-t emlegetik komoly jelölteként. Ha Lloyd George kénytelen lemondani, bukása döntő lehet a Clemenceau és Sonino kabinetek sorsára is.

Kopenhága. A New-York Herald jelenti, hogy Lansing külügyminiszter Wilsonnal való nézeteltérése miatt felajánlotta lemondását az elnöknek. Az elnök a lemondást egyelőre nem fogadta el, de nem vehető biztosra, hogy mégis maradna a kabinetben.

HIREK.

Halálba kergeteit iskolai igazgató.

(A főispáni önkény áldozata.)

— Salát tudósítónk telefonjelentése. —

Az 6-nómet kulturájú, eszöndes felsőmagyarországi városkának: Turócszentmártonnak országára szóló, kínos és a mai politikai viszonyokra nagyon szomorú árnyékot vető szenzációja van. Egy ottani polgári iskolai igazgató, Gaál Lajos, akit holmi lakás kérdés miatt az ujonnan kinevezett főispán az ország másik végébe: Dicsőszentmártonba helyeztetett át, ma föbelötte magát és meghalt. A friss méltóságos nagyon megharagudott a szegény igazgatóra, mert nem akart előtte egy teljesen magántermészeti ügyben deferálni. Gaálnak jó lakása volt, talán egyebe se, mint beteg felesége és jó lakása és az utóbbi nagyon megtetszett Tomesányi főispánnak. A főispán kiadta az utasítást, hogy el kell venni Gaáltól a lakást, mert neki nincs. Az igazgató azonban nem teljesítette az indokolatlan, sőt igazságtalan kérést, mire a turóci kiskirály megharagudott. És mit tesz egy jól nevelt felvidéki demokrata főispán, ha haragszik? Áthelyez. Most is így történt: az igazgatót Turócból Erdélybe akarták meneszteni, feleségét pedig, aki ugyancsak pedagógus és ezen kívül még beteg volt, az ország tulsó zugába dobni.

Gaál igazgatót teljesen tönkre tette az áthelyezés, mely előbb feleségét szakította el tőle, aztán önmaga roppant meg. Hiába vette az iskolai igazgatót védelmébe a kultuszminister, a főispáni akarattal szemben nem tudott igazságot kapni. Lelkileg és anyagilag egyaránt tönkre ment, vagyoniilag megrendült és mielőtt el kellett volna hagyni a kis várost, hol évtizedeket töltött — mint ma jelentik — golyót röpített agyába. Az igazgató öngyilkossága megrendítette az egész várost. Özvegye és árvái iránt a legnagyobb részvét nyilvánul meg. Turócszentmártonban mindenki a legnagyobb felháborodással tárgyalja Tomesányi főispán eljárását, aki azért szakította kétfelé a családot, azért helyeztette el a városból az igazgatót, mert nem adta át lakását.

A városban szomorúan mondják az emberek:

— Most már bevonulhat a főispán ur az igazgató lakásába...

— **Tisza Lajos gróf — rokkant.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Tisza Lajos grófot, a kassai honvédkerületi parancsnokság nyilvántartásában álló szolgálaton kívüli viszonyban levő századost, a megejtett felülvizsgálat alapján mint rokkantat és mindennemű népfelkelési szolgálatra alkalmatlant nyugállományba helyezték.

— **A volt cár megőrült.** Zürichből jelentik: Az ideérkezett hírek határozott formában jelentik, hogy a volt cáron már teljesen kitört a patológus vallás téboly, ami üldözési máriával is párosul. A cár éjjel-nappal imádkozik.

— **A Lakáshivatal ülése.** A Lakáshivatal második tanácsa Reicher Károly nyugalmazott városi tiszti főügyész lakáshivatali alelnök elnöklésével ülést tartott, amelyen négy kisebb természetű vitás ügy került tárgyalásra. Ezek közül kettőben meggyőzés jött létre, a másik két ügyben pedig a felek visszavonták panaszait.

— **Kinevezések.** A király Pókay Dezső és Szász István jószágfelügyelőket és Léofalvi Asbóth Béla lovag jószágfelügyelőt az VI. fizetési osztályba jószágigazgatókká nevezte ki.

— **Dió kiosztás.** Felhívom a hatósági élelmiszer árusítással foglalkozó kereskedőket, hogy a dió-utalvány kiváltása céljából kedden, azaz 18-án délelőtt a közlelmezési hivatalban jelentkezzenek. A dió jegy nélkül kizárólag aradi lakosok részére különként 4 kor. 30 fillérért árusítható, s egy egyén részére legfeljebb egy kiló adható. A közlelmezési hivatal vezetője.

— **Halálozás.** Braun Adolf december 16-án életének 84-ik évében elhunyt. Temetése 18-án délután két órakor lesz az izraelita kórházból.

— **Villanykorlátozás fenyeget.** Többször irtunk már arról, hogy az aradi villamosmű szénkészlete oly csekély, hogy az üzemeltetést veszélyeztetve fenyegeti. A városi szénbizottságban is foglalkoztak a villamosmű komoly helyzetével, táviratokat is küldtek illetékes helyekre, de szén még mindig nem érkezett. Most pedig arról értesülünk, hogy a villamosmű szénkészlete teljesen fogytán van és ha hamarosan nem érkezik szén, akkor a villanyfogyasztást is korlátozni fogják. Értesülésünk szerint szerdán fog eldőlni, hogy a villamfogyasztást miként fogják korlátozni. Információnk szerint csütörtöktől kezdve éjjel 12 órától kezdve minden villamszolgáltatást megszüntetnek. Ez az intézkedés a legnagyobb veszedelemmel fenyegetni a hadfelszerelési üzemeket, ahol éjjel is dolgoznak és teljesen lehetetlenné tenné a hírlapok megjelenését, mert a hírlapok technikai előállítására villamos erőre van berendezve. Reméljük, hogy a város vezetősége mindent el fog követni, hogy a villamosmű szénhez jusson, hogy a villanyfogyasztás redukálása ne következzen.

— **Veszélyben a város kertgazdasága.** A városnak tudvalevőleg 50 holdas gazdasága van, amelyen bolgár kertészetet üznek. Ez a kis mintagazdaság, amely fel van szerelve kúttal és öntöző csatornákkal, most komoly veszedelembe fog. A gazdaság kezelője Szedlák Antal városi külső kertész ugyanis bevonult katonának és így most senki sincs, aki a gazdaságot művelje. A gazdasági szék Lőcs Rezső helyettes polgármester elnöklésével ma délelőtt ülést tartott, amelyen foglalkozott a városi mintagazdaság ügyével. A gazdasági szék háromféle módozatot ajánlott a tanácsnak, hogy a kérdést valamiképpen megoldja. Az előterjesztés elsősorban azt ajánlja, hogy a város szüntesse be a gazdálkodást és a mintagazdaságot adja bérbe azzal a feltétellel, hogy a bérlő köteles a terményeket az aradi piacon elárusítani. Másodsorban az az előterjesztése a gazdasági széknek, hogy csak a konyhakertészetet adják bérbe, a faiskolát ellenben tartásuk fenn továbbra is ugyanott a külső kertészetben, végül a város adja bérbe az egész gazdaságot, ellenben a faiskolát telepítse be a belső kertészetbe. A tanács legközelebbi ülésén fog a kérdéssel foglalkozni.

— **Megnyíltak a Napközi-Otthonok.** A ma napon kilenc Napközi-Otthon nyílt meg és pedig a Gizella-, Mihály-, Csutora- és Fürj-utcai állami iskolákban, az Ujtelepi, Illés-utcai, Ségai, Kossuth-utcai és Szentpéter-téri községi iskolákban. Ma délelőtt tizenkét órakor a tanulók marhahusgulyást és burgonyát kaptak ebédre és négy hónapon át fognak részesedni az intézmény jótéteményében. Körülbelül 800—1000 szegénysorsu és árva tanuló kap ebédet a Napközi-Otthonokban, ahol a községi és állami iskolák tantestületeinek tagjai gyakorolják az ellenőrzést. A Napközi-Otthonokat a Szegény Tanulókat Segélyező Egyesület is támogatja, a megfelelő élelmiszerekről pedig Exterde Kálmán báró a Közlelmezési Hivatal vezetője gondoskodik. A tanulók nemcsak a szorgalmi napokban, hanem a karácsonyi nagy szünet alatt is a Napközi-Otthonokban fognak tartózkodni és részesedni fognak az intézmény jótéteményében. A tanulók a tanítási időn kívül tanítóik vezetésével közgyűjteményi munkát végeznek, amely egész a tanév végéig fog tartani. Kovács Vince kultúratanácsos végezte a Napközi-Otthonok létesítésének elismerésre méltó munkáját.

— **A legújabb lakbérrendelet kapható Pichler papirkereskedésben (Bohus-palota.)**

— **Takarékoskodjunk a gázzal.** A folyton fenyegető szénhiányra való tekintettel a városi tanács a közönséget a gázzal való legnagyobb takarékosagra inti. Nagyobb bajoknak megelőzése végett a következő intézkedéseket léptette életbe a tanács: 1. Felhatalmazza a tanács a légszuszogár igazgatóságát, hogy minden konyha helyiségekben, amelyekben gáztakaréktűzhelyek mellett rendszeren felszerelt szén- vagy fafűtéses takaréktűzhely is van és a gáztakaréktűzhely 1914. évi november hó 1. után lett felszerelve, a gáztakaréktűzhely használatát megszüntetheti, illetve a gázlámpákat leszerelheti. Ezen leszerelés 1917 december hó 27-ike előtt nem fogadatosítható. 2. A fürdőszobák használatát illetőleg kimondja a tanács, hogy az évi december 17-től kezdve a fürdő-szoba gázkályhája hetenként csak egyszer és pedig szombati napon használható délelőtt 11 órától este 10 óráig. Felhívja a tanács a közönség figyelmét, hogy a hét többi napján a gázkályha csapját meg ne nyissa, a meggyújtást meg ne kísérelje, mert könnyen robbarást tesz ki. Azonban a lakásokban és helyiségekben, amelyekben gázvilágítás mellett villanyvilágítás is van, máttól kezdve csak a villanyvilágítást használható. A tanácsnak ezen gázfogyasztás korlátozó intézkedése 1918 évi február hó 1-ig bír érvénnyel. Aki a hatóság intézkedését megszegi, vagy kijátsza vagy annak közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 6 hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

— **Maximálták a karácsonyfa árát.** Ha már mindent maximált a kormány, miért ne maximalálja a karácsonyfa árát is? És ezt a gondolatot tett követte. A belügyminister még az elmúlt évben rendeletet bocsátott ki, amelynek értelmében a polgármester megállapíthatja Arad város területére a karácsonyfa maximális árát. Ez a maximálás a mai napon már meg is történt és pedig máttól kezdve az 1 méteres karácsonyfa árát 2 koronában, az 1 és fél méteres árát 3 koronában, a 2 méteres árát 4 koronában, a 3 méteres árát 6 koronában és a 4 méteres karácsonyfa árát 8 koronában állapította meg a polgármester, aki egyúttal kötelezi a karácsonyfa árusításával foglalkozókat a most meghatározott áraknak az árusítási helyeken való kifüggesztésére, megjegyezve, hogy karácsonyfát bárki csakis előzetes rendőrhatalósági engedély alapján árusíthat.

— **Hirtelen halál.** Székely Sándor a rendőrség kiadóhivatalának szorgalmas, törekvő öreg tisztviselője tegnap este szívszélhűdés következtében hirtelen meghalt. Délelőtt még hivatalában volt és szorgalmasan dolgozott, délután pedig a családja körében tartózkodott és jól érezte magát. Halála a kartársai körében nagy részvétet keltett.

— **Lopások az arad-tővisi vasúton.** Az arad-tővisi vonalon vasárnap éjjel ismét nagyobb szabású lopások történtek. Az ismeretlen tettesek nemcsak az utazóközönség máhát lopták meg, hanem a katonai árukat is megdézsmálták. A csendőrség megindította a nyomozást és megállapította, hogy a lopások egy részét a piskii vasúti állomáson követték el és hogy a kár több ezer korona. A bűnügy számai egészen Aradig elvezetnek s így a csendőrség Aradon is nyomoz. Ma reggel a piskii csendőrség megjelent Berets Ferenc rendőrkapitánynál s egy polgári biztost kért, hogy egyes aradi vasúti alkalmazottaknál házkutatást rendezzen, a házkutatás alkalmával több helyen lopott holmikot találtak, de a rendőrség a nyomozás érdekében bővebb részletek nem hoz nyilvánosságra.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Jassyt elfoglalták a maximalisták.

Bazel. A Daily News jelenti: A londoni román követ kormányától értesítést kapott, hogy Románia megkezdi a béketárgyalásokat.

Stockholm. Az orosz hadjáról jelentik: Jassy a maximálista csapatok kezében van. A maximálista katonák behatoltak a király lakásába és arra kényszerítették a királyt, hogy általános amnesztiát adjon és a hatalmat a nép kezébe adja át.

Genf. Clemenceau 67 képviselő ellen hazaárulási pert indít, hogy a franciaországi béketörekvéseket elfojtsa.

Genf. Párisból jelentik Cailleaux egyebek közt Jaures és Almercyda meggyilkolására vonatkozólag is fontos leleplezésekre készül. A leleplezések adatait Pany Poincare régi ellenfele szolgáltatja és ezek a köztársasági elnökre is súlyosan kompromittáltak.

Páris. (Havas.) Cailleaux ügyének megvizsgálására kiküldött parlamenti bizottság 9 szavazattal elhatározta, hogy Cailleaux és Lustalot mentelmi jogát felfüggeszti. Két bizottsági tag nem szavazott.

Bern. A maximálista kormány által elcsapott nagykövetek és követek, akik élénk távirati összeköttetésben állnak egymással, elhatározták, hogy Kerenszky mozgalmá-

hoz csatlakoznak. A mozgalom élén Maklakov kadett-párti vezér párisi nagykövet áll.

Stockholm. Angol jelentések szerint Kerenszkynek sikerült a Don vidékére Kaledin kozákjai közé menekülni. Orosz körökben ezzel szemben úgy tudják, hogy Kerenszky néhány héttel ezelőtt Arhangelszken át Angliába menekült.

Amsterdam. Az angol ellenzéki pártok erős támadásokat intéztek a cambrey-i vereség óta Haygh angol főparancsnok ellen és elbocsátását követelik.

Amsterdam. Pétervárról jelentik: A vezérkar egyik nyilatkozatában kijelenti, hogy két tisztet ad a maximálista béke-delegátusok mellé, hogy az orosz hadsereg stratégiai érdekeit védjék. A nyilatkozat különösen hangsúlyozza, hogy egy tiszt résztvegyen a tanácskozásokon. Végül kijelenti a vezérkar, hogy a felelősséget az eseményekért a maximálista kormányra hárítja.

Hága. A Morning Post jelenti Pétervárról: Az orosz kormány kedden közölte az entente-nagykövetekkel, hogy a végleges béketárgyalásokat megkezdi. Arra nézve, hogy ezeken a tárgyalásokon az entente nagykövetek is résztvehessenek, az orosz kormány a főbbi fronton való fegyverszünet megkezdésétől tette függővé.

—————

— **Az öngyilkos felírónő.** Megírta az Aradi Közlöny, hogy Weidman Vilma felírónő szerelmi bánatában öngyilkosságot követett el. A szerencsétlen leány, aki rettenetes kínok között szonved, az elmúlt éjjel öngyilkosságot kezdett és ma reggel a kórház emebeteg-osztályára helyezték át. Az orvosok véleménye szerint állapota oly súlyos, hogy megmentésére nincs remény.

— **A gyilkos borbélyeség.** Megírtuk, hogy Zsirai János tizenkilenc éves borbélyeség szombat éjjel agyonszúrta Bogdán Aurél hentessegédet a tánciskolában közöttük lefolyt szóváltás miatt. Bogdán Aurél holttestét ma boncolták és az ügyészség megadta a temetési engedélyt. Zsirai János, aki teljesen meg van törve, a rendőrség ma átkíséretette az ügyészség fogházába.

— **Utonállás.** Vakmerő rablótámadás történt tegnap a gyoroki országúton, ahol Szozzán Péter Luka Trajannal együtt megállították Kovács József kocsiját és hatósági megbízás ürügye alatt a sebesült katonák részére pénzt követeltek. Kovácsék nem akarták a furcsán hangzó kérést teljesíteni, mire Szozzán az idős emberre támadt és botjával fején ütötte. Társa a fiatal Kovácsot tette ártalmatlanná. Az utonállók a szerencsétlen embereket kirabolták. Lukács épen a kocsihoz kötött esiköt akarták eloldani, mikor többen arra jöttek és a rablókat lefogták. Bekísérték őket az ügyészségre.

— **Jótekonysági katonai hangverseny.** Folyó hó 20-án, csütörtökön este 8 órakor a 33. gyalogezred zenekara a Hungária kávéházban vilogatótt műsorú hangversenyt rendez. Belépti díj 1 korona.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az aradi izr. fiúárva-ház növendékeinek a Chanukaünnep alkalmából Goldschmidt Sándorné 50, Adorján Jenőné 20 koronát egy-egy uzsonára, Schwarz Hermanné és Schwarz Hanna egy-egy uzsonát, Guttmann Samuné diót, özv. Weinbergerné (Csermő) babot és grizt küldött. Ezen nemes-szívű adományokért hálás köszönetet mond az árva-ház vezetőség.

— **Könyvtárakat, festményeket és bélyeggyűjteményeket is árban vesz Kerpel.**

— **Képeskönyvek. Ifjúsági iratok olcsón Inguszúrl, Weitzer-utca.**

— **Képeskönyvek Kerpelnél.**

— **Karácsonyfa-diszkek Kerpelnél.**

Meghíusult

olasz előretörések.

Budapest, december 17. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Olasz harctér: A Piave és Brenta között a Col Capriletől délre újból 400 foglyot szállítottunk be. Tovább keletre ellenséges támadások meghíusultak. A Piavenál tüzérségi harcok. Boumovszky kapitány 25-ik légi győzelmét aratta. **Vezérkar tönke.**

Berlin, december 17. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Olasz harctér: A Brenta és a Piave között egyes szakaszokon tovább tart az élénk tüzérségi harc. Az osztrák-magyar csapatok a Col Capriletől délre, eredményes vállalkozásokban több száz foglyot szállítottak be. A Monte Fantana Saca-tól délre húzódó vonalaink ellen intézett olasz előretörések meghíusultak. **Ludendorff.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, december 17. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér. **Rupprecht trónörökös hadcsoportja:** A Skarpe déli partján és Combrailtól délnyugatra egyes szakaszokon élénk tüzevényesség. St. Quentin-től délre húzódó hárvonalon erős tüzérségi és akna-harc.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja: St. Michieltől északra és a Sundgauban a tüzérségi tevékenység élénkebb volt, mint az előző napokban. Müller hadnagy 38-ik légi győzelmét aratta.

Keleti harctér. Nincs újság.

Maacedon arcvonal. A Vardar és a Doiran-tó között egy angol század erős tüzhatás után előretört. Az előőrsek harcban visszavetették. **Ludendorff,** első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

TÖRVÉNYSZEK

Ingyen senkit sem tanítanak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A román betörés idején az erdélyi menekültekkel együtt Aradra érkezett többek között Papp Ferencné, aki rokonainál, Lengyel Sándor dr.-nál várta meg az ellenségnek magyar földről való kitűzését. Pappné kisleányának tanítása elmaradt, amin úgy segítettek, hogy felszólították Tonesz Emma aradi polgári iskolai tanárnőt, készítse elő a gyermeket a III-ik osztályra. Tonesz Emma a tanítást vállalta is, a gyerekkel szorgalmasan foglalkozott, rendszeresen oktatta és sikerült is annak a vizsgát kitűnő eredménnyel letennie. Ezután újból megkérték, hogy mivel a vizsga oly jól sikerült, lenne szives a negyedik osztályra is tanítani. Az első iskolai félévben foglalkozott Tonesz Emma a tanulóval és ennek alapján felvették a IV-ik osztály második félévére.

Időközben Papp Ferencné és Tonesz Emma közt valami régebbi gazdasági ügyből eredően differenciák támadtak, mire Tonesz Emma tanárnő kijelentette, ha vele szemben a család ilyen követeléseket támasztott, akkor ő is fellép igényével és követeli a tanítási díjat. Az ügy pörös útra terelődött, amit ma tárgyal Uray József járásbíró.

Papp Ferencné azzal védekezett, hogy Tonesz Emma díjmentesen vállalta el a kisleány tanítását. Ezt a tényt azonban nem sikerült igazolnia és a bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy külön kikötés ellenére is, a *korrepetitornak taradozásait illően honorálni kell.*

Kihallgatták mint szakértő tanút Steinitzer Zseni polgáriskolai igazgatónőt, aki annak a véleményének adott kifejezést, hogy egy III-ik osztályos növendék előkészítéseért 600 koronát szokás fizetni, a IV-ik osztálytól éveért pedig 100 korona a honorárium. Mintán Tonesz Emma csak 40 koronát vett a keresetbe, a IV-ik félévéért 100 koronát, ezt a követelést a bíróság meg is állapította és a Pappné által adott 200 korona levonással 300 koronába marasztalta.

Egyben a bíróság kimondotta, hogy külön kikötés nélkül is jár honorárium a tanítónak, mert ingyen senki se köteles valakit tanítani és vizsgára előkészíteni.

§ **A vasut szavatolási kötelessége.** Demko István ujszentannai timárnester Budapestről Ujszentannára feladott 522 kilogramm bört. Mire az áru rendeltetési helyére megérkezett, 34 kilogramm hiányzott belőle, amit a vasuti állomáson loptak el. A bört három csomagban volt és azok közül kettő csak erős zsinaggei volt átkötve. Demko a 34 kilogramm bört árért kártérítési keresetet adott be a bírósághoz, mely Uray József elnöklete mellett ma tárgyalta az ügyet. Az Arad-cesanádi vasut jogi megbízottja a tárgyaláson előadta, hogy a

Demkó címére feladott csomagok közül kettő lazán volt átkötve és szabályellenes, rossz csomagolás következtében előállott kárért a vasut nem felelős. Megkérdezték erre nézve mint szakértőt az aradi Kereskedelmi és Iparkamarát, mely úgy nyilatkozott, hogy tekintettel a mai háborús viszonyokra és tömeges lopásra, ami mostanában a vasutvonalakon előfordul, az a kereskedelmi szokás, hogy a bőraru vászonba csomagolva adassék fel, nem pedig úgy, mint a Demkó István címére küldött áru: bálába kötve. Ezen az alapon a bíróság Demkót keresetével elutasította és kimondta, hogy hiányos csomagolásból eredő kárért a vasut nem felelős.

§ Szállítási per a pénzkrízis miatt. Az aradi Széchenyi-gőzmalom keresetét indított Eibert Miklós orcafalvai lakos ellen 277 métermázsa buza szállítása iránt. A malom beadványa szerint Eibert Miklós 1914. év augusztus és szeptember hónapokban, közvetlen a háboru kitörése után a malom megbízásából vett búzát nem szállította le. Eibert ezzel szemben azt bizonyítja, hogy ő nem adott el a malomnak búzát és így nem is küldhetett. Azt elismeri, hogy a malom bevásárlója volt, vett is a malom számára többektől búzát, de mivel annak idején a pénzkrízis következtében nem állott rendelkezésre elegendő összeg, az egyesektől vásárolt búzát nem tudta átvinni és ezért nem volt módjában szállítani. Eibert kért a Széchenyi-malomtól pénzt, de a malom nem küldött és így a gazdák a búzát másnak adták el. Az ügyet ma tárgyalta az aradi törvényszék Mészáros Dániel bíró elnöklete mellett. Az ítéletet holnap hirdetik ki.

Megnyilt az orosz alkotmányozó ülés.

(A kormány programja.)

(Telefon.) Stockholm. Az alkotmányozó nemzet gyűlés ma ült össze. A népbiztosok az első ülésre a következő programot állították össze: Javaslattal terjesztenek elő egy átmeneti kormány alakítására, amire Leninnek megadják a szólás jogot, hogy a javaslatot megokolja. Lenin ki fogja fejteni, miért voltak kénytelenek a bolsevikiek a hatalmat magukhoz ragadni, azután előadja beszédében a béketárgyalásokra vonatkozólag tett rendelkezéseit és a gyűlés jóváhagyását kéri a kormány előbbi rendelkezéseire. Azután Troczky beszélt a külpolitikáról, majd a népbiztosok tanácsa átadja meghatalmazását a nemzetgyűlésnek és felkéri alakítsák meg az új kormányt.

Kopenhága. A Szociáldemokrataknak jelentő Stockholm-ból, hogy Borovszki a bolsevik kormány stockholmi követe táviratot kapott, amely szerint Kaledint Moszkva közelében letartóztatták.

Stockholm. A népbiztosok tanácsa Kornilovon aratott győzelem után a lázadás teljes leveretése érdekében több rendbeli parancsot adott ki. Eszerint az Ural és Don között levő egész területen kihirdették az ostromállapotot. Az ellenforradalmi levőkkel minden egyezkedési tárgyalás tilos. A lázadásnak nyújtott segítséget a forradalmi törvények szigorúan büntetik. Az összeesküvéket nem védi a törvény. Mindazokat a kozákokat, kik lerázzák Kaledin jármát, a népbiztosok méltó fogadtatásban és támogatásban részesítik.

Amsterdam. (Reuter.) Pétervár. A népbiztosok legközelebbi rendeletet bocsátanak ki az egyháznak az államtól való elválasztására, az egyházak és kolostorok tulajdonainak bevonására, valamint az arany és ezüst és a mitrában és keresztben levő ékkövek lefoglalására. A lelkeszi kart nem combattáns szolgálatra kötelezik a hadseregben.

Pétervár. (Reuter.) Az északi front parancsnokát Novoszkij tábornokot letartóztatták és a Péter-Pál erődbe vitték.

„Aki pedig nem szavazza meg — kidobjuk...”

— Wekerle példalózik Vázsonyi előtt. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Jellemző politikai pikantériát rebesgetnek mostanában parlamenti körökben, melynek főszereplői Wekerle Sándor és Vázsonyi Vilmos miniszterek epizódisták. helyesebben a staffázatok: a kabinet tagjai. Történik az osztrák császárvárosban, idő: ma. Az előjáték színhelye: a király dolgozószobája később, hol az esemény, illetve az érdekes diskusszió elhangzik: a magyar ház. A történet úgy, olyan hűségesen mondjuk el, a hogy velünk illetékes helyről közölték.

Tehát kezdjük. Vázsonyi Vilmos választójogi miniszter a választójogi tervezettel ment az uralkodó elé. A kormány több tagja Bécsben időzött és mielőtt Vázsonyi a királynak bemutatná volna a fontos és az ország átalakítását célzó tervezetet, politikai társainak, elvbarátainak, újságíróknak, és más beavatott férfiaknak lelkesen beszélt a nagy reformról.

— Most fogom a király elé terjeszteni a javaslatot — mondotta Vázsonyi.

— Kérlek, kegyelmes uram, hogy gondold megoldani a nagy problémát? — kérdezték Vázsonyitól többen.

— Bizzatok csak rám. Most még innen vagyok, de majd ha tulleszek, majd ha megtettem a komoly utat, referálni fogok. Most még innen állok, most még nem nyilatkozhatom.

Időközben megérkezett a magyar miniszterium épületébe Wekerle Sándor miniszterelnök is, aki szívesen bocsátkozott beszélgetésbe az ott időző magyar államférfiakkal. Természetesen, Wekerle is a választójogi tervezetről tett néhány megjegyzést. Szóval ugynevezett drukkban voltak az urak, de legkiváltképp drukkolt maga Vázsonyi, aki nem tudta: hogy fogadja majd az uralkodó a tervezetét.

— Na-na, kegyelmes uram, hátha sor kerül a kék ceruzára is — jegyezte meg maliciózusan egy képviselő.

— Nem tudom. Lehet — válaszolta Vázsonyi.

Ekkor ugyanis már nyilvánvaló volt, hogy Tisza István gróf aggodalmairól tudomással bír a király is és félős volt, hogy a tervezet nem fog simán átmenni. Egyesek féltették Vázsonyit, mások aggódva gondoltak a reformra, amit még illetékes kezék megcsonkíthatnak, szóval izgatottság uralkodott a társaság tagjai között.

Ugy dél felé staféta jön, pihegve szól, hogy Vázsonyi kegyelmes audienciára van bejelentve és a király legkegyelmesebben fogadni óhajtja. Dobogó szívvvel, lázasan ment Vázsonyi a nagy utra, irattáskájában a történelmi fontosságú tervezettel. A király megnézi a javaslatot, figyelmesen, komolyan és megfontolva hallgatja a miniszter megjegyzéseit és a javaslatot változatlanul hagyja. Közel egy óráig tartott a kihallgatás és az uralkodó épp úgy nyújtotta vissza a tervezetet, ahogy azt a miniszter megkonstruálta.

Boldogan érkezett vissza a miniszter társai közé, ahol türelmetlenül várták az eredményt. Egyszerre ostrom alá vették Vá-

zsonyit és a kérdések pergő-tüzét zúdították rá. Elsőnek Wekerle tette fel a kérdést:

— Hát Vilikém, mi lett a tervezettel? Változtatott-e sokat rajta az uralkodó?

— Működött-e a kék ceruza?

Ilyen és más kérdések után Vázsonyi gyerekes örömmel válaszolt a kétkedőknek:

— A választójogi tervezet úgy maradt, ahogy megcsináltam. Egyetlen mondatát se változtatta meg a király. Ez a javaslat olyan kifogástalan — mondotta Vázsonyi Wekerle felé fordulva — hogy ha ez ellen valaki szólni mer, azt egyszerűen kidobjuk a parlamentből.

Wekerle mosolygósan rázta ősz, okos fejét és így szólt Vázsonyihoz:

— Ismered-e az egyszeri parasztlegény, történetét?

— Nem.

— A falusi korcsmában nagy mulatság volt, amire összegyűltek a legények. Vidáman ittak, beszélgettek, majd verekedés támadt közöttük. Székek emelkedtek a levegőbe, megvillantak a kések és a helyzet egyre veszedelmesebb jellegű kezdett öltetni. A korcsmárosné kifutott a kármentőből az utcára segítség után kiáltott. Éppen arra jött egy erős, bátor, híres mokány legény, aki már többször csinált rendet. Megkérdezi a paraszttit a jajgató korcsmárosnéétől:

— Mi lelte kendet, hugomasszony?

— Ó, lelkem — sopánkodott a korcsmárosné — bent ölik egymást.

— Na: várjon csak. Bemék én közbük és rendet teremtek majd. Egyenkint hajigálom ki őket. Olvassa csak, hogy fognak egyesivel repülni.

A mokány legény be is ment a verekedők közé, a korcsmárosné pedig megállt a küszöb előtt és türelmetlenül várta, olvasásra készen a repülő verekedőket. Egyszerre csak zsupsz, zökken az ajtó és kilődül egy alak. A korcsmárosné boldogan felkiált:

— Egy...

— Ne olvasson kend tovább, mert én vagyok — mondotta a mokány legény, aki kiakarta dobálni a verekedőket és őt dobta ki.

Eddig a mese — mondotta Wekerle — a többi sejtethed.

KÖZGAZDASÁG.

Az Aradi Közgazdasági Bank rendkívül közgyűlése.

Az Aradi Közgazdasági Bank vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor tartotta rendkívüli közgyűlését Kráitz Lajos igazgató elnöklésével.

Kenedi Ervin vezérigazgató olvasta fel az igazgatóság javaslatát, melyben nagy részletes séggel ismertette a tőkeemelést céljait.

— A háboru utáni gazdasági feladatok sikeres megoldásához nemcsak a pénzügyi intézetek saját tőkéinek fokozására, hanem új alapokon meginduló külkereskedelem lebonyolításához kiterjedt összeköttetésekre és külföldi fontos bankpiacokon székelő üzletbarátokkal való együttműködésre is lesz szükség. E kettős cél lebegett szemünk előtt, midőn egy, a nemzetközi pénzügy minden fontosabb városában részint közvetlenül letelepedett, részint közvetve érdekeltséggel bíró pénzcsoporttal. — en-

Csapataink katasztrófa előtt cseh árulás miatt.

Érkezett reggel 3 órakor.

Bécs. A képviselőház mai ülésén Rieger, Wolff, Pacher képviselők és társaik a következő interpellációt intézték az osztrák honvédelmi miniszterhez:

Közvetlen offenzívánk megindulása előtt a Sugana-völgyben Karkanonál olasz támadás volt, amelykönyven csapatainkra katasztrófa vezethetett volna. Karkanonál ekkor a 11. hadsereg 18. gyaloghadosztálya állt; amelyhez egy Liska nevű tartalékos cseh főhadnagy és két más cseh tiszt volt beosztva. Az olasz támadás napján az első vonalban levő katonáknak pálinkát adtak azzal a megjegyzéssel, hogy az olaszok nyugodtan fognak viselkedni. Ezzel a katonák figyelmét elterelték, ellenálló erejüket ugyanmilyra csökkentették, hogy majdnem kivétel nélkül észre se vették az olasz támadást és elpusztultak. Csak egy tizedes tudott megmenekülni, pisztalylövessel jelt adott és figyelmessé tette a szomszéd különítményeket, amelyek gyorsan ellentámadásra gyülekeztek. A támadás az olaszok súlyos veszteségével végződött. Ez alkalmattal egy magyar tiszt, Smausz főhadnagy annyira kitüntette magát, hogy az arany vitézségi érmét kapta. A veszély akkor annál is nagyobb volt, mert Liska és társai állásainkrol a legkisebb részletekig felvilágosítást adtak az ellenségnek, térképeket juttatott

az olaszokhoz, amelyeken az összes ütegállások, fedezékek és megfigyelőhelyek fel voltak tüntetve. Csapataink önfeláldozó bátorsága folytán az olaszok támadása kudarcra végződött. Az olaszok Liskát és társait vádolták a kudarcért és őket, miután a harc hevében az ellenséghez átszöktek, kivégezték. Kérdjük tehát a minisztert:

1. Igaz-e, hogy Karkanonál cseh tisztek árulást követtek el? 2. Mily következményei voltak ennek? 3. Mi történt, hogy ilyen eseteknek a jövőben elejét vegyék? 4. Hajlandó-e a miniszter a 11. hadsereg parancsnokságának iratait térképekkel és az árulók megnevezésével a képviselőház elé terjeszteni?

Bécs. Szombaton a külügyminiszter elnöklésével az osztrák, a magyar és német megbízottak és a német hadvezetőség kiküldöttjei tanácskozni fognak, hogy a Friaulban és a velencei tartományban zsákmányolt nyersanyagokat miként osszák fel.

Bécs. Híre jár, hogy szerdán a delegáció külügyi albizottsága nem ülhet össze, mert Czernin gróf a béke-tárgyalásokra való tekintettel a konferencia színhelyére utazik.

Berlin. (Wolff.) Mint halljuk Khulmann államtitkár e hét folyamán a béketárgyalásokra BrestLitovszkba utazik.

ajánlatára — szerződéses viszonyt létesítünk, melynek értelmében a „Mercur“ váltóüzleti részvénytársaság Budapesten, mely a K. k. priv. Bank und Wechselstube A. G. „Mercur“ Wien, a Bank für Industrie und Handel, Berlin-Darmstadt, és a Schweizerischer Bankverein, Basel című pénzintézetek által alkotott hatalmas pénzcsoport tagja, intézetünknek részvényérdekeltséget fog vállalni s ezenfelül e pénzcsoport rendelkezésére bocsátja majd mindazon — bármily nagy összegű szélésebb körre tervezett üzletvitelének folyamán — szüksége lesz. A részvénytőkének 1.200.000 koronáról 2.000.000 koronára való felemelése 4000 darab névre szóló 200 korona névértékű 220 korona árfolyamértékben kibocsátandó új részvény által történik.

A befizetés, mely után kamatleszámolás nem történik, 1917. évi december hó 17-től bezárólag 29-ig teljesítendő.

Az előterjesztett alapszabályok módosítása után Mülek Lajos dr. és Lukácsi Lipót részvényesek lelkes szavakban üdvözölték az igazgatóságot. Indítványukra a közgyűlés az igazgatóság előterjesztet javaslatát elfogadta.

A választások során az igazgatóság Indítványára a közgyűlés az igazgatóságba új tagul Chavanne Miksa, a K. k. priv. Bank und Wechselstube A. G. „Mercur“ alelnökét az igazgatóság működésének hátralevő idejére, vagyis az 1917. üzleti év végéig terjedő időtartamra, a felügyelő bizottságba Berger Mórt, a „Mercur“ váltóüzleti iroda r. t. budapesti intézet igazgatóját az 1918-ik üzleti év végéig terjedő időtartamra egyhangulag megválasztotta.

A közgyűlésen jelen voltak Králitz Lajos elnöklete alatt: Feszler Károly, dr. Jagesi Károly, Sármezey Endre, Senk Ferenc, Szabó Albert, Kenedi Ervin, dr. Bogdán Virgil, Reiber Emil, Telbisz Ottmár, Varga Zsigmond, Hollander Miksa, Schannen Béla, Hendl József, dr. Lukácsi Lipót, Friedmann Gyula, Csóthy János, dr. Hemmen János, Schaeffer Richard, Kneffel Lajos, Prokonetz Emil, Unger Ferenc, Rosenfeld Hermann, Klein Sándor, Grob Jenő, Nemess Géza, Dózsa Dezső, Dürr Kocsárd, Krausz Elemér, Herczeg László, dr. Mülek Lajos, Lukácsy Lajos, Hirschmann Albert, Erdős Pál és Hajós Árpád.

— **Értékpapír árfolyamok.** Budapestről telefonálva tudósítunk. A tőzsde nyitó és záró kurzusok a következők: Magyar Hitel 1323—1342, Osztrák Hitel 892—910, Agrárbank 1040—1000, Fabank 888—868, Hazai bank 617—596, Kereskedelmi bank 6090—5960, Magyarbank 900—890, Salgótarjáni kőszénbánya 1120—1090, Konkordia malom 830—845, Borsod-miskolci malom 1300—1325, Rimamurányi vasművek 1100—1060, Rugganygyár 1080—1050, Fegyvergyár 1000, Ganz-Danubiusz 4200—4250, Nasiei tómin gyár 3330—3280, Klotild yegyipar 640—625, Osztrák-magyar államvasút 1029—1033, Adria tengerhajózás 1975—1995, Atlantika 1535—1540.

— **Hadikölcsön jegyzés.** Az Aradi Ipar-és Nevelési Banknál mai jegyzés: báró Bohus Lajosné 25.000, özv. Varjassy Árpádné 4.000, 102-ik gyalogezred felmentettjei 600.000, továbbá 87 tételben 408.000 korona. Összes eddigi jegyzés 9.122.000 korona.

Az Aradi Világítási és Erőátviteli Részvénytársaság Budapesten székelő központi igazgatósága a VII. hadikölcsön-jegyzésen is részt vett és további százezer koronát jegyzett. Az eddigi jegyzések összesen 650.000 koronát tesznek ki.

— **Gazdák tanácskozása.** Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület vasárnap délelőtt tartotta egyesületi székházának tanástermében ez évi harmadik igazgató választmányi ülését Zelenski Róbert gróf titkos tanácsos, egyesületi elnök, elnöklése mellett. Az elnök meleg szavakkal üdvözölte Furgly László alelnököt főispánná történt kinevezetése, Schill Józsefet alispánná történt megválasztása és Dalnoky Nagy Lajost az udvari tanácsosi méltósággal történt kitüntetése alkalmából, végül kegyeltes szavakkal említkozett meg Fabry Sándor dr. igazgató-választmányi tag és Hász Antal esanadvármegyei gazdasági egyesületi elnök elhunytáról. Ezután Ipolyi-Keller Iván ügyvezető titkár és Alföldy Pál gazdasági tanár előadásában letárgyalták a tárgysorozatot, melynek rendkívül gazdag anyaga során beszámolt az elnökség az egyesületnek a központi szeszítők alakítása körüli tevékenységéről és örvendotes tudomásul szolgált, hogy még ott is, ahol a szövetkezetek megalkotása a legnagyobb nehézségekbe ütközött, sikerült a lakosságot szövetkezeti tömörülésre bírni, s a vármegye különböző helyein hat életképes szö-

vetkezetet alakítani. Jelentette továbbá az elnökség, hogy a választmánytól nyert meghatalmazása alapján megalakította az Aradvármegyei Gazdák Hadsegélyező Bizottságát, mely az egész vármegyére kiterjedő gyűjtés szervezettel még akcióban van, s már több mint 150.000 korona tőkét gyűjtött.

— **Sotéshizlalás kötelező bejelentése.** A 140 O 1917 O. K. H. számú rendelet alapján felhívom mindazokat, akik háztartási vagy gazdasági szükséglet címén akar saját részükre, akár más számára, ugyszintén akik háztartási vagy gazdasági szükségletét meghaladó számban sertést hizlalnak, továbbá mindenki, aki a 2658 1917 M. E. számú rendelet 6, 6 és 7 §§-ai alapján a polgármestertől vagy a földmívelésügyi minisztertől nyert hizlalási engedély alapján közszükségleti célokra sertést hizlalnak, köteles a hizlalás tényét a városi adóhivatalban (Arad esanádi vasuti palota) f. hó 16-tól számított 8 napon belül bejelenteni. Jelen rendelet hatályba lépte után megkezdett hizlalást a sertések beállításának időpontjától számított 48 órán belül be kell jelenteni. A belvárosi, erzsébetvárosi és uttelepi valamint a Mosóczi István által parcellázott területen lakók a városi adóhivatalban a gáji, ségai és tanyai lakosság a gáji alkaptányi hivatalnak köteles a bejelentést eszközölni. Varjassy Lajos polgármester.

— **Adóhivatás.** Arad sz. kir. város területére alakított egyenesadóhivatal bizottság f. hó 20-án kezdi tárgyalásait. A bizottság elnöke Mülek Lajos dr. tagjai Steigerwald Alajos, Dános Gyula és Reicher Károly. Első nap sorra kerülnek: Ablak tisztító, Arc és hajápoló, Asztalos, Aszurozó, Aprított tűzifa kereskedő, Alkalmi és cipő szállító, Allat kitémő, Faszerszám kereskedő, Bérkocsis 1 fogatú, Bérkocsis 2 fogatú, Biztosítási felügyelő, Barromi kereskedő, Bádógos, Bognár, Borbély, Borkereskedő, Bor ügynök, Bordélyos, Butor üzlet, Burgonya kereskedő, Bazar, Bórkereskedő, Börtisztító, Cserép kereskedő, Cséplés, Cséplőgép tulajdonosok III. oszt. ker. adója, A kincsiár részéről előadó Köpf Kálmán pénzügyi titkár. A tárgyalások a pénzügyi palota 9 sz. heviségében L. em. fognak megtartani.

— **Új rend az aradi postán.** A fűtő és világító anyagok nagy mérvű hiányára való tekintettel a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter a posta és táv. hivatal hivatalos óráit folyó hó 12-ikától a jövő 1918 évi február hó végéig a következőképen korlátozta: 1. Ajánlott levelek: Felvételnek d. e. 8 órától este 9-ig (esti 8 ó között a táviridánál.) Kiadatnak: d. e. 8 órától 18-ig és d. u. 2 órától 4-ig. 2. Csomagok és értéklevelek felvételnek d. e. 8 órától 12-ig és d. u. 2 órától 4-ig. Kiadatnak d. e. 8 órától 12-ig és d. u. 2 órától 4-ig. 3. Postautalványok: felvételnek és kifizetnek a hónap első 5 napján korlátozás nélkül vagyis d. e. 8 órától 12-ig és d. u. 2 órától 5-ig, a hónap többi napjain d. e. 8 órától 12-ig és d. u. 2 órától 4-ig. 4. Takarékpénztár be és kifizetés a hónap első 5 napján korlátozás nélkül, vagyis d. e. 8 órától 12-ig és d. u. 2 órától 5-ig, a hónap többi napjain d. e. 8 órától 12-ig és d. u. 2 órától 4-ig. A távirida és távbeszélő szolgálatnál, valamint a pályaudvari postahivatalnál korlátozás nincs.

A MOZI.

* **Uránia színház műsora.** Kedden: Maria Carmi II.: *A Madonna csodája.* Szerda: esütörtök: Magda Sonya II.: *A halott vallomása.* Péntektől—vasárnap: Bródy Sándor *Tanítónő.*

* **A mozilroda hírei.** *A Madonna csodája* (Maria Carmi sorozat II. az Urániában.) Minden Mária Carmi film iránt meleg érdeklődés mutatkozik a közönség körében, mintha éreznék, hogy a kiváló művész minden egyes szerepében újabb és újabb meglepetéssel tud dolgozni. Ennek az új filmnek romantikus, fordulatos meséje is elejétől végig lebilincseli a nézőt. A film eseménye, melyen átgondolt tartalma alkalmat adnak a művésznöknek, aki rejtelmesen izgató dráma középpontjában áll, hogy eddigi alakításait is felülmúló eseményekkel lépje meg a közönséget. Hiába jönnek új csillagok, hiába akar a fiatalság és üdeség az első új pálmájáért háboruba szállni az igazi maveszetért: győzni csak az érték, csak

a tudás hatalmas képes. És ez biztosítja — mint ebben a filmben is — azt a nagy és osztatlan sikert, amelyet Mária Carmi minden képével elér. Bródy Sándor: „A tanítónő” című életképe, Berky Lili és Várkonyi Mihállyal a főszerepekben, legközelebb az Urániában.

A rettegés. (Premier az Apollóban.) Az Apolló-színház igazgatóságának nagy nehézségek árán sikerült megszereznie Brunó Docarli legújabb filmét: **A rettegést.** Csak a legmelegebb elismerés hangján szólhatunk erről a grandiózus filmről, amelynél érdekesebb meséjü képet már rég nem teremtett a mozi technika. Egy fiatal és gazdag gróf világkörüli utazása alkalmával elrabolja a djabadi templom csodatevő Budha-szobrát. A lopás elkövetése után a gróftól irtózatossá félelem és rettegés szállja meg, fél a djabadi templom papjainak csodatevő hatalmától. Egyszer meg is jelenik előtte a djabadi főpap, aki megjósolja a rettegő grófnak, hogy hét év múlva meg fog halni és az a kéz fogja megölni, amely a legkedvesebb előtte. A gróf örül, hogy hét évre megmenekült a haláltól és beleveti magát a mámoros élvezetek árába. Sorsát azonban nem kerülheti ki. Az idő múlik, az élet fogy és a gróf hét év múlva önkézével vet végett a rettegéstől agyongyötört életének. Brunó Docarli felejthetetlenül nagy-szerű volt a gróf szerepében. Döbbenetes és megrázó erejű alakítása magasan tulszárnyal minden eddigi hasonló zsánerű képet. A kiváló film még kedden marad műsoron.

* **Míre megvénülünk II. része** Jókai-Mór örökbecsű regényének befejezése csütörtökön kerül bemutatásra az Erzsébet mozgószínházban. A mult csütörtökön mutatta be a színház ezen nagystilű film első részét, s mindenki elragadtatással nyilatkozott s méltán reméljük, hogy e kép befejezésével még nagyobb sikert fogunk elérni annál is inkább, mert e rész az első fejezetnél is szenzációsabb.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi december 18-án, kedden
A. Bérlet. A. Bérlet.

A szerető.

Regényes színdarab 4 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

A szerkesztésért felel:
STAUBER JÓZSEF.

ÚJ KÖNYVEK.

* **Romain Rolland magyarul.** A magyar irodalomnak nagy eseménye van, amelylyel Kiss József kitűnő lapja, *A Hét* fog szolgálni a magyar olvasóközönségnek. Romain Rolland világhírű regénye, a *Jean-Cristophe*, amelyet a párisi akadémia tízezer frankkal jutalmazott s amely a százezerfrankos Nobel-díjat is elnyerte, magyar fordításban fog megjelenni *A Hét* hasábjain. A Jean-Cristophe közlését *A Hét* december második felében fogja elkezdni. A világhírű munkát, melynek lefordítása a legmagasabbrendű műfordítói feladat. Aranossy Pál és Zolnai Béla fordították le *A Hét* számára, azzal a művészi gondnal és lelkiismeretességgel, mely eddigi munkáiknak is megkülönböztetett helyet juttatott irodalmunkban. Reméljük, hogy a magyar olvasóközönség igaz gyönyörűséggel és köszönettel fogja fogadni *A Hét* kedves karácsonyi meglepetését és ajándékát, melylyel egyrészt a magyar irodalom régi adósságát fogja letörleszteni, másrészt a világháború véres és bus napjaiban leteszi az olvasók asztalára a Jean-Cristophe fordítását, bizonyítékul annak, hogy az irodalom még a háborúban is a legnemesebb és legbiztosabb összekötőkapocs a népek lelkei között.

NYILTÉR.

Alulírottak fájdalomtelt szívvvel tudatják, hogy a szeretett apa, nagyapa, dédapa, testvér, rokon és jóbarát

BRAUN ADOLF

f. hó 16-án este fél 9 órakor, hosszas szenvedés után áldásos életének 84-ik évében elhunyt.

Hílt tetemei folyó hó 18-án d. u. 2 órakor fognak az izr. kórházból örök nyugalomra kísértetni.

Nyugodjon békével!

Arad, 1917. december hó 17-én.

Barna Kálmán, Braun N. Antal, Braun Samu, Weisz Simonné, gyermekei: Unterekker, Antalné, Braun Gyula, Braun Jenő, Braun Mária, Braun Margit, unokái: Barna Kálmánné, Braun N. Antalné, Braun Samuné, Weisz Simon, me yei és vő. Unterekker Józsika, dédunokája. Braun Lipót, testvére. 8544

CSAK RÁDIUM

SÓSBÓ SZESZT
használjunk test és egészség-
ápolásra.

Nagy üveg ára ... 12.—
Közép üveg ára ... 6.30
Kis üveg ára ... 2.20

Gyártja:

A Dunántúli Gazdas. Szeszgyárosok
Szeszfinomító Rész. v. é. társasága
Nagykanizsán. 4981

Képviselet: **Erényi Tivadar**, Arad,
Deák Ferenc-utca 39. Telefon 11-48. sz.

A béke küszöbén

1918. január 1-én.

új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra

a legalaposabb és a legfrissebb tudósításban számol be az Aradi

Közlöny. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint

háborús híreinek megbízhatósága révén Magyarország vidéki

lapjai között az első helyen áll

és mint ilyen a legelterjedtebb, a legértelmesebb, legkedveltebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre . . . . . 36 korona

Fél évre . . . . . 18 korona

Negyed évre . . . . . 9 korona

Egy óra . . . . . 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Egy ügyes fiu kifutónak

nyomdánkban jó fizetéssel felvétetik.

Eirontott gyomor

könnyen helyrehozható a

„GASTOL”

emésztőporral.

1 dob. ára 3 korona

Fagydagánatok

elmulasztására

fagyviszke'egség

biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin”

Egy üveg 1 kor. 50 fillér.

Aszthmásoknál

rendkívüli jó hatás és megkönnyebbülés érhető el az

„ASTMIN”

cigarettával.

1 doboznak az ára 24 drb.-bal 2 korona 50 fillér.

Poloskák

kiirtására a legkisebbrebben és teljesen csak a

„Phenolsav”

vál eszközölhető. A hutorokat nem rontja, a petéit is kiirtja. Egy üveg 1.— korona.

Hajós Árpád

gyógyszertárában
Arad, Andrásy-tér 22. szám.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 4 korona — fillér.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer, linom fűszeres ízű, szon- gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg járva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepsin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepsin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Apró hirdetések.

Ingtalan.

Modern

telefonteles kisebb bérház, részben adómentes, villanyvilágítással, kórtal, eladó. Urbán Iván-u. 5. sz. 8535

Három utca szélén telek, földszintes házzal, forgalmas helyen, eladó. Cim a kiadóban. 8460

Központi arany beváltó és ékszerész

(törvényileg bejegyzett cég)

Arad, József főherceg-ut 12.

Bevált aranyat

a legmagasabb napi áron. Alkalmi ékszerek olcsón beszerezhetők.

Karácsonyi és újévi ajándékok bevásárlási forrása.

Központi arany beváltó és ékszerész

(törvényileg bejegyzett cég) 7855

ARAD, József főherceg-ut 12. sz. Lutheránus templom mellett.

Tisztelettel értesitem Aradváros és Aradmegye n. 6. közönségét hogy a Deák Ferenc-utca 29. szám alatt a Volt Osztrákia-féle

vendéglőt

(a Balaton-kávéház mellett) megnyitottam. Kétünyv konyha. Abonensek elfogadtatnak. Tisztán kezelt italok. Nagyrabesült pártfogásért esedezik **Lőkövits Rózsika.**

Keresünk

azonnali belépésre

erdő kezelőségünkhöz józan, teljesítőképességű, erdő kitermelésben jártas egyént.

Uradalmi jószágigazgatóság **Pankota.** 8527

Értesitem a mélyen tisztelt közönséget, hogy

1917. évi december hó 16-tól kezdve az

udvari éttermemben lesznek kiszolgálva. Bejárat a kapu alatt balra.

Tisztelettel: 8531

Fülöp Sámuel vendéglős Deák Ferenc-utca 40/a. sz. a.

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintéshez ajánlok **patkány- és egérintő-fusz-bacilus**. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egert öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintő-fusz bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 12 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 20 K.

„Matteine“

vegyészeti laboratórium

Arad, Soros Beni-tér 1. szám.

Dr. Ispravnik-ház.

Telefon 10-45. 801

Használt ólom megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ház és föld

adás-vételre közvetíték. Kérek eladás megbízásokat, ajánlok megvételre magán- és bérházakat.

Szücs F. Vilmos,

Arad, Karolina-utca 10. szám.

FOG. MOHR. JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesitem a n. 6. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtő**-t nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegemet. fogbuzás teljes érzéstelenítéssel (foggyasztás után.) Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kecsuk fogazatok, szápadás nélkül és fogkamrával, Arany, ezüst, amalgam, porcellán és cement tömések (plombák), mészseket díszítés mellett készíttetnek. Beesés pártfogását kérve tisztelettel **Mohr Jeanetta, vizsg. fogtechnikusnő.** Rendelő órák: d. e. 8-12-ig, d. u. 2-7-ig. Vidékiek 24 óra belül kielégíttetnek. 401

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Ingyenes Tea kostoló a citromiz főraktárban.

Kórházak, fogolytáborok munkás telepek és élelmiszerk figyelmébe!

Vélelkeztettség nélkül bárki megkóstolhatja az általam forgalmazott hozott kitűnő zamatu rumos tea pótlót. A tea pótló igazi rum és tea zama já a l gva teljesen pótló ja a drára rumot és teát. Két kávé s a l pítót bele öntünk a már az asztala felszólait nista forró víz e s így egy kellemes aú rumos teát kapunk. 1 kor. mersfelel 200 adag kitűnő iú tea-nak, ára 85.- korona. Legjobb mennyiségben is kiszolgáltatik. Kapható **Herkovits-féle citromiz főraktárban,** Viszont-eladókak engedmeny. 8251

Deák F. utca 29. Telefon 989.

PILLANAT ALATT

a cipőre fel és lecsatolható, szabályozható k'sebbre és nagyobbra, s így egy pár védővel több pár cipő éven át mezevéhető. 8152

Szatadalmazót talvédő. férfi, női és gyermek cipőre párja 7 korona 50 fillér.

Ha cipőjén talvédőt visel, talpaitatni soha sem kell.

Hoffmann Sándor cögnél Arad, Andrassy-tér 20. szám. Viszontelárusítóknak árkedvezmény.

Viszketegséget,

sömör, rüh leggyorsabban simulasztja a Dr. Fiesch-féle eredeti

„BARNA ZSIR“

Niucsen szaga, nem piszki. Mindig eredeti pecsétes Dr. Fiesch-féle kérjünk. Próba tégely 2, 30 x. nagy tégely 4.-k. Csak a d. sz. 11.- k. Kapható Aradon, Hajós Arpad gyógyszerárban, Andrassy tér 2. 7151

Karácsonyi ajándék tárgyakat.

Karácsonyfa díszeket. Cukorkát, ocskoládét. 140-es árú. 8008

Nagyban és kicsinyben beszerezhet

Gábor Miklósnál

Arad, Andrassy-tér 18. sz. Salacz-utca-rész. Telefon 10-59.

Karácsonyra!

Pentelci, Heyer, Zatzka, Nagy V., Kézdi-Kovács, Katzné, Tölgyesi, Romek, Reinhart stb. stb. újabb festményei, azoknál egy nagy, csodaszép Böhm Pál festmény is érkezett

karácsonyi tárlatomra.

Csillogó új, igen eredeti karácsonyfadíszek. Iróasztal készletek, magyar és német ifjúsági iratok, képes és mesekönyvek, díszművek, díszlappapírok, imakönyvek. Továbbá sok mindenféle apróbb karácsonyi ajándéktárgyak a. m. zsebkönyvek, pecsétgyömök, albumok, emlékszemlekek és naptárak. Vidéki megrendeléseket pontosan intézek el. Teljes tisztelettel!

Kerpel Izsó,

Telefon 285. 8279

268-1917. végreh. szám.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulírt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közli, hogy a battonyai kir. járásbírósnak 1917. évi Pk. 372-2. sz. végzése folytán Dr. Ungar Ferenc budapesti ügyvéd által képviselt Standard magyar fatermelők részvénytársasága budapesti bej. cég végrehajtató részére 7817 korona 86 fillér tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán lefoglalt és 3626 koronára becsült ingóságokra a battonyai kir. járásbírósnak 1917. V. Pk. 372-3. számú végzésével az árverés elrendeltvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna. Kevermesen. 717. szám alatt leendő megtartására határidőül 1917. évi december hó 27-ik napján délelőtt 10 órája határidőül kitétetik, amikor a bíróság lefoglalt aláruk s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzítés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítettséghez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jogszövegnyvből, ki nem tünik, elcséhsései bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldött néi írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a híroság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatják.

Kelt Battonya, 1917. évi december hó 6. napján.

Gróf Károly, kir. bir. végrehajtó. 8523

Apró hirdetések.

Levelezés.

Hírlap

jeligére levél ment, kérem átvenni. 8526

Művelői tiszt.

ki nem sokára szabadságra jön, esimes bölgy ismerettségét keresi, mivel szabadsága alatt elszórákozhatna. Jelige: „Titoktartás”. 8540

Fiatalsági tiszt.

közélsz szabadságára, esimes orléány ismerettségét keresi, mivel addig is levelezne. Jelige: „Fegyverszáma” 8541

Melyik hájas hölgyke

volna hajlandó levelezni egy modern iparos, 22 éves fiatal emberrel. Későbbi ismerettségét keresi, mivel addig is levelezne. Jelige: „Arva fia” 8542

Fiatalsági

hadlöveg, tisztességes ösmerettségét kútne hozzávaló uriemberrel, ki anyagilag támogatná. Leveléket „Hadlöveg” jeligére ker. 8505

Alkalmazást nyer.

Fiatalsági segédlet

keresünk vegyes és faipari üzletünk részére, teljes ellátással január 1-ére. Fizetési igények megjelölésével ajánlatok Késmén Testvérek, Körösbükény, Aradm. küldendők. 8525

Erélyes,

szorgalmas, megbízható, szerény igényű, női lapát keresek, aki esetleg birtokomat önállólag kezelheti és a szőlőműveléssel érli. Bizonyítványmásokat, amelyek vissza nem küldetnek, kér: Algyődy, Hunyadmegye, Fried E. keles. 8524

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fia, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Gyakorlott

pénztárnoknő, azonnalra, esetleg január 1-ére felvétetik. Cim a kiadóban. 8543

Könyvkertész

lehetőleg bolzár és egy vancellér, aki nagyobb szőlőt önállóan vezetni tud, lehetőleg azonnali vagy január 1-1 belépésre kerestetik. Ortutay Lajos, Arad, Deák Ferenc-u. 29. 8562

Keresek

azonnali belépésre vizsgázott gépészt, ki a gézek kezelésben teljesen járatos. Ajánlatokat Löbl Gyula gazdasága Magyarbányhegyes (Csanádmézeje) címre kérék.

Alkalmazást keres.

Jó bizonyítvánnyal

rendelkező, hadmentes keresztény egyén, ki magyar és román nyelvet bírja, rakárnoki, felügyelői, faluzemélnél vagy bárhol állást keres. Mezei Árpád, Hstár-utca 18. 8539

26 éves,

hadmentes egyén, fűszer, csomorgó és gyarmatári szakmában járatos, rakárnoki vagy ehhez hasonló minőségben alkalmazást keres, szükség esetén ovadék. Bogoczán János, Telek-u. 22., f. 4. 8537

Intelligens magyar leány

gyermeknek mellé ajánkozik. Cim a kiadóhivatalban. 8491

Lakást keres.

3 vagy 4 szobás

modern lakást keresek. Közvetítőt díjazok. Mikos Kelemen u. 32. 8528

Kiadó lakás.

Különbejárattal

két utcai butorozott szoba, villanyvilágítással és fürdőszoba használattal, azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 8539

Különbejárattal

butorozott szoba, villanyvilágítással, kiadó. Urbán Iván-u. 5. sz. 8534

Butorozott szoba

elegáns modern házban, kiadó. Ugyanott egy pince lakás, raktárgyak is használható, kiadó Cim a kiadóban. 8515

Vétel és eladás.

Dívat bárszék

dupla széles, 38 korona, szövét maradékok, nagyon jutányos árban kapható Marospart Aruház, Forray-utca. 8536

Egy

új rövid térti bunda nutria gallérral, eladó. Kölcsey-u. 3. 8533

Eladó

garantált tiszta mez. Deák Ferenc-utca 40a. alatt, 1. emelet 2. sz. Ugyanott eladó egy nagyobb tizedes mérleg. 8530

Egy

városi bunda szőrmével bélelve, eladó. Cim a kiadóban. 8532

Eladó két nyereg

teljes felszereléssel. Telefon 11-36. 8529

Frisz élő hal kapható

17-től kezdve mindennap Luttvák József halkereskedésében, Asztalos Sándor-utca 8. szám. 8545

Művelői könyvek,

képeskönyvek, imakönyvek, emlékkönyvek, naplók, díszlappapírok és egyéb karácsonyi ajándékok óriási választéka Deák Béla könyvkereskedésében, Forray u. Telefon 902. 7411

Baromfi-évszám

elleni szer, „Tikin” kapható egyedül Vajdits gyógyszerárban, Ferenc-ter. Kis úveg 1-90 kor., nagy úveg 3-50 kor. 2847

Használt ólom

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Hagyományok

makói óriás, valamint petrezselyem és egyéb magvakat, ugyancsak édes nemes termadagványt, melyek csiraképeségért, fajtisztaságért felelősséget vállalunk, legolcsóbb napi áron szállítunk. Termék maximuma áron adunk el. Aruforgalmi Részvénytársaság. Makó. 6521

Művelői könyvek,

újságtól iratok, társasjátékok és az összes karácsonyi zenésbumok, igen jutányos árban kapható Knieser L és Társa Arad, Dobó-utca 1. Tel-fon 791. 8978

Zongora

keresztúros rövid, keveset használt, eladó. Kapa-utca 2/3. 8390

Karácsonyiák

kiseb-nagyobb mennyiségben kaphatók Ortutay Lajosnál, Deák Ferenc-u. 29. Telefon 1124. 8461

Különféle.

Elvezett

szombaton este az Apolló moziból jövet egy női arany óra. Megtálaló kérések Revay-utca 9. szám alá öv. Jelenyáráz eljuttatni. 8546

Borpinces

legalább 500 hl. ürtartalmu hordókkal együtt az Aradhegyaljának lehetőleg Pálostól—Gyorkig eső részében bérnévételre kerestetik. Ajánlatok Sat-György Sűrűfőde R-T. Lippa. 8481

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételek a Messenger-boy (rodában. Deák Ferenc-u., Barna Béla hirdetés és hírlaprodájában Zrínyi-u. és a Kossuth-utcai papírüzletben.

Ruh és viselkedés

elleni fehér kendős kapható egyedül Ferenc-terti Vajdits-gyógyszertárban. Kis félegy 2 korona, nagy tegely 8 korona 50 tőlé. 6171

Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

Részvényalírási felhívás.

Az Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság 1917. évi december hó 16-án tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy az intézet alaptőkéjét 4000 darab egyenként 200 korona névértékű és 220 korona átvételi árfolyamon befizetendő, névre szóló új részvény kibocsátása által 1.200.000 koronáról 2.000.000 koronára emeli fel, s hogy az ekként befolyandó összegből 800.000 koronát az alaptőke, 80.000 koronát pedig — az új részvények kibocsátásával járó összes költségek levonása után — a rendes tartalékaiap növelésére fordítja.

Az új részvények a jelenlegi részvénybirtokosoknak átvételre felajánltnak.

Az új részvények kibocsátásának módozatai és feltételei a következők:

1. A kibocsátandó új részvényekre részvénybirtokuk arányában a részvényesek tarthatnak igényt olykép, hogy a lebélyegzés végett bemutatandó minden 3 régi részvény alapján 2 új részvényre gyakorolható az elővételi jog.
2. Minden részvény, melynek alapján az elővételi jog gyakoroltnak, az intézetnél bemutatandó és az a körülmény, hogy az elővételi jog valamely részvény alapján érvényesített az illető részvény lebélyegzése által (elővételi jog gyakorolva 1917.) állapítják meg.
3. Az elővételi jog 1917. évi december hó 17-től kezdve bezárólag 1917. december hó 29-ig érvényesítendő. Az a részvényes, ki elővételi jogát ezen határidő alatt és az említett módon nem gyakorolja, elveszti e jogot.
4. Az elővételi árfolyam részvényenként 220 koronában állapítják meg.
5. A befizetés, mely után kamatszámolás nem történik, 1917. évi december hó 17-től bezárólag 1917. december hó 29-ig teljesítendő.
6. Az a részvényes, ki az előjegyzett részvényekre szóló befizetést bezárólag 1917. december 29-ig nem teljes összegében eszközli, a hátralékos összegre eső részvények erejéig elővételi jogát elveszti.
7. A befizetések ideiglenes elismervényen igazoltatnak, melyek az igazgatóság által meghatározandó időben új részvényekkel fognak kicseréltetni.
8. Az új részvények birtokosai 1918. évi január hó 1-től kezdve a régi részvényesekkel egyenlő mértékben részesednek az üzlet eredményben és gyakorolják a részvényeseket megillető egyéb jogaikat, mindazonáltal az 1917-iki VI-ik üzletév üzleti eredményének hovatfordítása tárgyában, valamint az ezen üzletévi zárszámadások és mérleg tekintetében szvazati joggal nem bírnak.

Arad, 1917. december hó 17.

Az Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság Igazgatósága.

(Utánnomás nem díjaztatik.)